

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

XXIII

ŽALEC, MAREC 1969

ŠTEVILKA 3

«HMEJAR» izdaja centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Križnik Veljko, dipl. inž. agr.; člani: Plaskan Vlado, Janič Vinko, Janše Jože in Jeriček Zlatko. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Vili, inž. agr. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. Glasilo izhaja mesečno v 4.500 izvodih. Letna naročnina 12.— dinarjev. — Tisk in klišiji »Celjski tisk« Celje.

Volitve v organe samoupravljanja

Delavski svet podjetja je na svoji 7. redni seji dne 17. 2. 1969 sprejel sklep o razpisu volitev v vse samoupravne organe podjetja.

Značilnost letošnjih volitev je ta, da temeljijo na sprejeti novi organizaciji podjetja in na novi organizaciji in sistemu samoupravnih organov v skladu s sprejeto delno Novelo III. poglavja Statuta podjetja. Sprejeti sklep o razpisu volitev tako poleg samega razpisa določa in urejuje še druga vprašanja, kot so način volitev, sestav organov upravljanja in drugo.

Tako bodo volitve v vse organe upravljanja v podjetju v petek, dne 21. 3. 1969 s pričetkom ob 6. uri zjutraj.

Volitve v delavski svet podjetja in svet DE Kooperacija iz vrst kmetijskih proizvajalcev — kooperantov pa bodo v nedeljo, dne 23. 3. in 30. 3. 1969 na zborih kooperantov na sedežih poslovnih enot.

Volitve v delavski svet podjetja bodo po delovnih enotah tako, da vsaka delovna enota voli najmanj enega člana delavskega sveta podjetja. Delovne enote so volilne enote za člane svojih delovnih skupnosti.

Nekatere delovne enote, glede na številčnost svojih delovnih skupnosti, na razvejanost in pomembnost svojih dejavnosti, volijo več članov delavskega sveta. Tako DE Skupne službe podjetja voli 2 člana, DE Klavnica s skupnimi službami obrata Mesnine še 1 člana, prav tako DE Hmezad in DE Mleko.

Kmetijski proizvajalci — kooperanti volijo iz svojih vrst vseh kooperantov, tj. nosilcev pogodb o trajnem gospodarskem sodelovanju in njihovih polnoletnih družinskih članov, ki se izključno ukvarjajo s kmetijstvom, po notni listi 6 članov delavskega sveta.

Za številčnost članstva svetov delovnih enot kot samoupravnih organov je bilo prvenstveno vodilo številčnost posameznih delovnih skupnosti. Po sprejetem ključu bodo delovne skupnosti DE s 30 do 80 zaposlenimi volile:

11-članski svet, z 80 do 100 zaposlenimi

13-članski svet in s 100 do 200 zaposlenimi

15-članski svet delovne enote. Posebnost sestava članstva pa je svet DE Kooperacija, ki šteje 15 članov. Enajst članov volijo kmetijski proizvajalci — kooperanti po poslovnih enotah tako, da vsaka poslovna enota voli enega člana sveta. Tri člane voli delovna skupnost te delovne enote, enega člana pa mladi kmetijski proizvajalci po svojem odboru mladih kmetijskih proizvajalcev.

Slični strukturni sestav v skladu z delno Novelo III. poglavja Statuta, da sodelujejo kot člani svetov enot poleg članov prizadetih delovnih skupnosti teh enot še drugi, imata sveta DE Prehrana in Hišni sklad.

Delovne enote Gozdarstvo, Mešalnica in Pijače, ki štejejo manj kot 30 članov, volijo samo predsednika, ker celotna delovna skupnost vsake delovne

enote opravlja funkcijo samoupravnega organa.

Sveti delovnih enot, združenih v obrate, pa bodo na svoji seji volili iz svojega članstva člane delavskih svetov po ključu številčnosti posameznih delovnih enot in po ustvarjenem kosmatem dohodku enot, kot sledi:

1. Delavski svet obrata Kmetijstvo šteje 15 članov, tako da svet DE Kmetijstvo I voli iz svojega članstva 5 članov, svet DE Kmetijstvo II voli 3 člane, sveti DE Kmetijstvo III in IV ter DE Govedoreja vsak po 2 člana, enega člana pa voli delovna skupnost skupnih služb obrata.

2. Delavski svet obrata Mesnine šteje 15 članov. Svet DE Klavnica voli iz članstva sveta 8 članov, svet DE Maloprodaja voli iz članstva sveta 5 članov in delovna skupnost skupnih služb obrata voli 2 člana delavskega sveta obrata.

Za priprave in izvedbo volitev je delavski svet podjetja imenoval naslednji komisiji:

— volilno komisijo, ki jo sestavljajo:

Predsednik Goršek Andrej, direktor kadrovskega centra podjetja.

Člani: Ivančič Franc, tajnik samoupravnih organov podjetja; Vybihal Vili, urednik glasila »Hmeljar«; Medenjak Stjepan, pravnik v razvojnem centru podjetja in Grabner Ludvik, organizator živinoreje v DE Kooperacija.

— komisijo za volilne imenike, ki jo sestavljajo:

Predsednik Špeglič Franc, kadrovik, v kadrovskega centra podjetja.

Člani: Koren Zlatka, administrator v pravnem oddelku sekretariata podjetja in Pevce Štefka, knjigovodja za obračun proizvodnje in OD DE Kooperacija.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Ob koncu priprav za to številko Hmeljarja je zapadlo toliko snega kot že 17 let ne. Zato vam kaže ta posnetek Žalec v globokem snegu kljub skorajšnji pomladi

S 7. REDNE SEJE DELAVSKEGA SVETA

Pred volitvami

Dnevni red:

1. Razprava o realizaciji proizvodnega plana in zaključnem računu za leto 1968.

2. Spremembe in dopolnitve III. poglavja Statuta podjetja.

3. Razpis volitev v samoupravne organe podjetja.

Člani DS so poslušali poslovna poročila skupnih služb podjetja, posameznih sektorjev o dosegih proizvodnih in drugih planskih nalog za preteklo poslovno leto. V poročilih so bili zajeti poslovni dosežki po panogah, podjetja kot celote in po posameznih delovnih in poslovnih enotah. Kot zbir gospodarskih dosežkov in rezultatov dela je bil prebran zaključni račun za leto 1968.

Kmetijstvo obeh sektorjev je bilo močno prizadeto po suši in toči, podražitvah reprodukcijskih materialov in dražjimi tujimi uslugami in povprečno doseženimi nižjimi cenami vsem kmetijskim pridelkom.

Obrat Mesnine ni dosegel planskih nalog zaradi omejitve pri izvozu živine in mesa. Polnilnica pijač zaradi preselitve drugih težav pri novem obratu v Žalcu. Bilo je tudi vrsto subjektivnih vzrokov, ki so vplivali na manjše proizvodne dosežke. Predvsem v nenehni skrbi za zmanjševanje proizvodnih stroškov.

Delavski svet je zaključni račun potrdil in odločil, da se enkrat doseženi ČD prenese na neobvezni del rezervnega sklada. Na bodoči seji pa bo, ko bodo izdelani plani, odločal o interni delitvi dohodka.

Sicer pa bodo o gospodarjenju in finančnih dosežkih podjetja v preteklem letu poročali v listu pristojni centri in za to odgovorni sodelavci.

Na seji so bile sprejete tudi pomembne spremembe III. poglavja Statuta podjetja, ki ureja organizacijo samoupravnih organov podjetja.

K tezam o tej spremembi, ki so bile v razpravi na vseh DE, je bilo danih vrsto pripomb in novih predlogov, ki sta jih kot pristojna komisija in DS v glavnem sprejela.

Po sprejetju sprememb Statuta bo delavski svet podjetja za naprej štel le 31 članov (dosedanji 61 članov). Sveti DE pa od 11 do do 15 članov, obratna DS pa po 15 članov.

Delavski svet je sprejel tudi sklep o razpisu volitev v samoupravne organe. Volitve bodo v petek, 21. marca za organe podjetja (delovni kolektiv) in

v nedeljo, 23. in 30. marca za svete kooperantov PE in svet DE kooperacija.

V ta namen je DS imenoval

5-člansko volilno komisijo in komisijo za sestavo volilnih imenikov.

F. Ivančič

Na seji so predstavniki sindikata razpravljali o skorajšnjih volitvah

ODMEVI NAGRADNEGA ŽREBANJA HRANILNIH VLOG

Znani so vsi dobitniki

Poleg Krumpak Franca, ki je dobil pralni stroj, in Hramec Marte, ki je prejela televizor, je žreb razdelil dobitke naslednjim:

St. izžrebanega nagradnega kupona	St. hranilne knjižice	Primek in ime	Kraj	Dobitek
2383	6-6	Zupanc Ivan	Gotovlje	peč na trdo gorivo
3304	649-a	Izlakar Franc	Vransko	peč na olje
2804	87	Rančigaj Justina	Trnava	peč na olje
3279	611	Koren Stanko	Vransko	kolo Ponny
993	664	Korenjak Tone	Braslovče	kolo Ponny
780	21	Gaberšek	Celje	kolo Ponny
1195	255	Žnidar Franc	Braslovče	kolo Ponny
1543	6	Strenčan	Petrovče	kolo Ponny
2395	6	Goropevšek	Gotovlje	sesalec za prah
935	206	Govejšek	Celje	sesalec za prah
1719	110	Zupančič	Petrovče	brivnik Braun Iskra
2267	451	Terglav Avgust	Polzela	brivnik Braun Iskra
2818	88	Zevnik Leopoldina	Trnava	brivnik Braun Iskra
127	360	Pirnat Matija	Tabor	brivnik Braun Iskra
2948	4	Leber Jože	Trnava	brivnik Braun Iskra
2075	45	Podlunšek Jakob	Polzela	mikser
2829	96	Drča Jakob	Trnava	mikser
2056	626	Orešnik Jožefa	Polzela	lonec ekonom
2866	134	Drča Marija	Trnava	lonec ekonom
2280	19	Tavčar Marija	Polzela	lonec ekonom
478	306	Rojnik Zlatka	Sempeter	lonec ekonom
1074	110	Rojnik Tilka	Braslovče	lonec ekonom

Vlagajte in hranite pri hranilno-kreditni službi kombinata! Z malo sreče lahko postanete pri naslednjem žrebanju srečen dobitnik vsaj ene izmed lepih nagrad.

Vy

Letos aprila bomo volili na podlagi ustavnih sprememb in volilnega sistema nove odbornike za občinsko skupščino in poslance za republiško in zvezno skupščinske zbere. Zvezno skupščino bodo odslej sestavljali: zbor narodov, zbor družbenopolitični skupnosti, gospodarski, kulturno-prosvetni in socialno zdravstveni zbor; republiško skupščino pa republiški zbor, gospodarski, kulturno-prosvetni in socialno-zdravstveni zbor. V zvezni in republiški skupščini odpadeta dosedanja organizacijsko-politična zbora. Tako ostanejo v republiški skupščini republiški zbor in trije zbori delovnih skupnosti namesto dosedanjih štirih, medtem ko se število zborov v zvezni skupščini ne spremeni, dobiva pa zbor narodov novo vlogo, namesto organizacijsko-političnega zbora pa novi zbor družbenopolitičnih skupnosti. Pri občinskih skupščinah ni sprememb.

V samem volilnem postopku so nekatere novosti, med njimi občinska in medobčinska kandidacijska konferenca in volilna telesa in da bomo odslej volili vsaka štiri leta.

Odbornike v splošni zbor občinske skupščine, poslance za republiški zbor in poslance za zvezni zbor družbenopolitičnih skupnosti volijo vsi volilni upravičenci neposredno na voliščih svoje volilne enote, kjer stanujejo. Podobno neposredno volijo v delovnih organizacijah odbornike za zbor delovnih skupnosti občinske skupščine.

Volitve poslancev za zbere delovnih skupnosti zvezne in republiške skupščine so neposredne. Poslance za te zbere namreč volijo občinske skupščine skupaj s poprej v delovnih organizacijah izvoljenimi elektorji.

Poslance v zbor narodov volijo republiške skupščine.

Glede na to, da bodo volitve že aprila, se v časovni stiski še posebej povečujejo naloge in odgovornost sindikata, ki je nosilec priprav in izvedbe volitev v delovnih organizacijah. Te naloge so toliko bolj zahtevne, ker se bomo ne glede na določene časovne termine za izvedbo vseh priprav za volitve morali v interesu vseh delovnih ljudi zavzeti, da bomo z demokratičnim in široko odprtim delovanjem v času vseh priprav kandidirali za odbornike in poslance dejansko tiste ljudi iz svoje sredine, za katere smo prepričani, da širše in globlje poznajo delo in problematiko posameznih področij in ki so sposobni in voljni poglobljati se in spoznavati bistvo družbenoekonomskih in političnih gibanj.

NAŠI GOSPODARSKI DOSEŽKI

Že na začetku je treba ugotoviti, da z doseženimi rezultati v letu 1968 ne moremo biti zadovoljni. Zato je več objektivnih razlogov. Naj navedemo samo nekatere glavne, ki so občutno vplivali na zmanjšanje dohodka v preteklem gospodarskem letu 1968:

- lastna in kooperacijska kmetijska proizvodnja sta že dve leti močno prizadeti od suše in toče;
- cene kmetijskim pridelkom se nenehno znižujejo, s čemer sta najbolj prizadeta hmelj in govedo, naša osnovna proizvodna in tržna artikla;
- izvoz živine se je močno zmanjšal;
- cene reprodukcijskemu materialu, posebno storitvam, stalno naraščajo in
- povečal se je delež družbe na dohodku podjetja.

A. Količinska realizacija

Podjetje kot celota je doseglo v letu 1968 za 2,9 % večjo količinsko realizacijo kot leta 1967 in za 9,1 % večjo količinsko realizacijo kot v letu 1966.

Dosežki v proizvodnji, predelavi in storitvah v letu 1968 so v primerjavi z dosežki v letu 1967 po posameznih delovnih in poslovnih enotah podjetja naslednji (realiz. v letu 1968 — indeks 100):

	1968 : 1967
Podjetje kot celota	102,9
Od tega:	
1. Obrat kmetijstvo	95,1
od tega:	
a) hmeljarstvo	97,9
b) ostala rastlinska proizvodnja	89,0
c) govedoreja	90,6
2. Sadjarstvo (Mirošan)	121,8
3. Vrtnarstvo	102,2
4. Gozdarstvo	96,3
5. Kooperacija	101,1
od tega:	
a) kooperacijska proizvodnja	101,7
b) prosti odkup	95,2
6. Hmezad	112,5
od tega:	
a) Hmezad	99,1
b) Mešalnica	224,9
7. Mesnine	92,5
8. Mleko	125,1
od tega:	
a) Mleko	118,0
b) Pijače	185,4
9. Strojna postaja	106,3

Najboljši uspeh je dosegla poslovna enota »Predelava mleka«, delovne enote »Mleko«, ki je povečala fizični obseg proizvodnje napram letu 1967 za 19 % in napram letu 1966 za 82 %. Najnižji indeks količinske realizacije ima obrat »Mesnine«, ki ima za 7,5 % manjšo fizično realizacijo od realizacije v letu 1966. To pa je predvsem rezultat zmanjšanja izvoza mesa, katerega je obrat v primerjavi z letom 1967 realiziral komaj z 64,4 %; izvoz mesa pa predstavlja 22 % celotne realizacije obrata.

Za 4,9 % se je zmanjšala kmetijska proizvodnja v primerjavi z letom 1967. Na poljedelsko proizvodnjo so vplivale zelo neugodne vremenske razmere v času vegetacije, na živinorejsko proizvodnjo pa zmanjšanje izvoza govejega mesa oz. pitancev.

Delež podjetja pri preskrbi trsa s kmetijskimi pridelki iz lastne in kooperacijske proizvodnje je bil v preteklih treh letih naslednji:

	1968	1967	1966
- hmelj (ton)	2.075	2.131	2.206
- žita (ton)	1.625	1.441	1.133
- krompir (ton)	1.376	1.502	2.070
- povrtnine (ton)	807	834	555
- sadje (ton)	628	607	800
- gozdni sadeži (ton)	41	44	40
- mleko (hl)	53.578	47.287	42.168
- goveje meso (ton)	2.157	2.383	2.717
od tega:			
pitanci (ton)	1.386	1.614	1.860
- pohanci (ton)	993	778	495
- prašiči (ton)	77	84	61
- konji (ton)	5	15	27
- meso skupaj (ton)	3.232	3.260	3.300

Zelo važna postavka v podjetniški dejavnosti je bil izvoz kmetijskih pridelkov in proizvodov predvsem hmelja in mesa.

Dinamika gibanja je bila v zadnjih letih naslednja:

	1968	1967	1966
- hmelj (ton)	2.716	2.231	2.663
- meso (ton)	1.067	1.617	799

Vrednost izvoza je znašala v preteklem letu (1968) 6.035.000 USA dolarjev in je bil realiziran v celoti na konvertibilnem področju.

1. Kmetijska proizvodnja

je razpolagala po stanju 31. 12. 1968 z 2.974 ha obdelovalnih površin, od katerih je bilo 2.784 ha v družbeni proizvodnji.

Po delovnih enotah je bila dosežena naslednja količinska realizacija proizvodnje, ki zajema hmeljarstvo, ostalo rastlinsko proizvodnjo in govedorejo (real. proizvodnje 1968 = indeks 100):

	1968:1967
Kmetijska proizvodnja skupaj	95,1
od tega delovne enote:	
- Braslovče	113,2
- Celje	87,3
- Petrovče	112,7
- Polzela	82,4
- Prebold	97,3
- Šempeter	83,1
- Tabor	119,7
- Trnava	111,0
- Vojnik	77,8
- Vrnsko	94,3
- Vrbeje	78,2

Ob 8. marcu
vsem ženam
iskrene čestitke!

V kmetijski proizvodnji je bila v zadnjih treh letih dosežena naslednja proizvodnja najvažnejših kmetijskih pridelkov:

	1968	1967	1966
- hmelj (ton)	1.024	1.054	985
- žita (ton)	1.567	1.318	1.005
- krompir (ton)	733	1.360	1.697
- vrtnine (ton)	811	839	855
- njivska krma (ton)	5.798	8.287	11.097
- seno travišč (ton)	5.431	5.234	7.127
- sadje (ton)	609	524	535
- mleko (hl)	31.198	29.241	26.527
- prirast goved (ton)	416	560	503
- prodaja goved (ton)	1.771	1.994	2.086

2. Sadjarstvo (DE Mirošan).

V primerjavi s proizvodnjo leta 1967 je proizvodnja v letu 1968 za 21,8 % večja in v primerjavi z letom 1966 za 10,6 %.

3. Vrtnarstvo (brez prometa prodajaln)

Proizvodnja je v primerjavi z letom 1967 za 16,8 % in v primerjavi z letom 1966 za 3,4 % manjša.

4. Gozdarstvo

Dosežena količinska realizacija je v letu 1968 za 3,7 % manjša kot v letu 1967 in za 46,1 % večja kot količinska realizacija v letu 1966.

Osnovne dejavnosti te delovne enote so: eksploatacija gozdov, gozdnogojitvenega dela, predelava lastnega lesa ter razrez tujega lesa. V letu 1968 je bilo posekanega 2.430 m³ lastnega lesa in predelanega v žagarske proizvode. V letu 1968 je bila zaključena taksacija na urejevanju gozdov in izdelan ureditveni načrt za obdobje 1969 do 1978.

5. Kooperacija

Proizvodno sodelovanje z zasebnimi proizvajalci je bilo organizirano v 11 delovnih enotah.

Dosežena količinska realizacija v letu 1968 je od dosežene realizacije v letu 1967 za 7,1 % manjša in od dosežene realizacije v letu 1966 za 5,5 % manjša.

V primerjavi s količinsko realizacijo doseženo v letu 1967, so posamezne delovne enote dosegle naslednje rezultate v kooperaciji (real. 1968 = indeks 100):

	1968:1967
Kooperacija skupaj	101,1
od tega:	
– Braslovče	100,9
– Celje	95,6
– Petrovče	105,6
– Polzela	90,4
– Prebold	114,2
– Šempeter	64,2
– Tabor	107,3
– Trnava	107,6
– Vojnik	126,5
– Vrnsko	109,4
– Vrbje	107,1

V organizirani kooperacijski proizvodnji so bili doseženi v zadnjih treh letih naslednji tržni viški:

	1968	1967	1966
– hmelj (ton)	1.051	1.077	1.221
– krompir (ton)	756	352	580
– pitano govedo (ton)	806	1.016	1.199
– pohanci (ton)	993	778	495
– mleko (hl)	23.728	19.312	17.077

6. Hmezad

Količinska realizacija je višja v primerjavi z letom 1966 za 15,5 %.

a) PE Hmezad je v zadnjih treh letih odkupila in prodala naslednje količine hmelja:

	1968	1967	1966
– odkup hmelja (ton)	3.009	3.035	3.051
– izvoz hmelja (ton)	2.716	2.231	2.663
– prodaja doma (ton)	542	408	213

Vrednost izvoza hmelja je znašala v letu 1968 USA \$ 5.014.159. Ves izvoz je bil izvršen na konvertibilno področje.

b) PE Mešalnica močnih krmil je v preteklih letih dosegla naslednjo proizvodnjo močnih krmil:

	1968	1967	1966
– proizvodnja skupaj (ton)	17.803	7.493	5.334
od tega:			
– za potrebe podjetja (ton)	5.065	5.851	4.492
– eksterna prodaja (ton)	12.738	1.642	842

7. Mesnine

V primerjavi z realizacijo leta 1967 je realizacija količinske proizvodnje, predelave in prodaje v letu 1968 za 7,5 % manjša, v primerjavi z letom 1966 pa za 2 % višja.

Da je bila količinska realizacija manjša od realizacije v letu 1967 je posledica 35,6 % zmanjšanje izvoza mesa.

Nabava živine za zakol kot osnovne surovine za predelavo, prodajo in izvoz, se je v zadnjih letih gibala takole (v tonah):

	1968	1967	1966
– teleta	702	382	349
– ostalo govedo	5.185	5.913	5.186
– govedo skupaj	5.886	6.295	5.535
– prašiči	1.487	1.365	1.179
– klavni konji	27	29	31
– vsega skupaj	7.400	7.638	6.745

Za kritje potreb trga je bilo poleg živine nabavljenega v zadnjih letih še:

	1968	1967	1966
– mesa (ton)	516	936	935
– ostalega trgovskega blaga (ton)	556	567	621

Dinamika proizvodnje, predelave in prodaje mesa je bila v zadnjih treh letih naslednja (v tonah):

	1968	1967	1966
– klavnica (izplen)	4.810	5.011	4.453
– predelava mesa skupaj od tega:	921	904	967
– mesni izdelki	646	652	670
– prekajeno meso	275	252	297
– prodaja na debelo	1.875	1.911	2.000
– prodaja na malo	2.900	2.665	2.907
– izvoz	1.067	1.617	799
– prodaja repro-materiala	948	959	908

Z izvozom mesa je bilo ustvarjeno 1,020.540 USA \$.

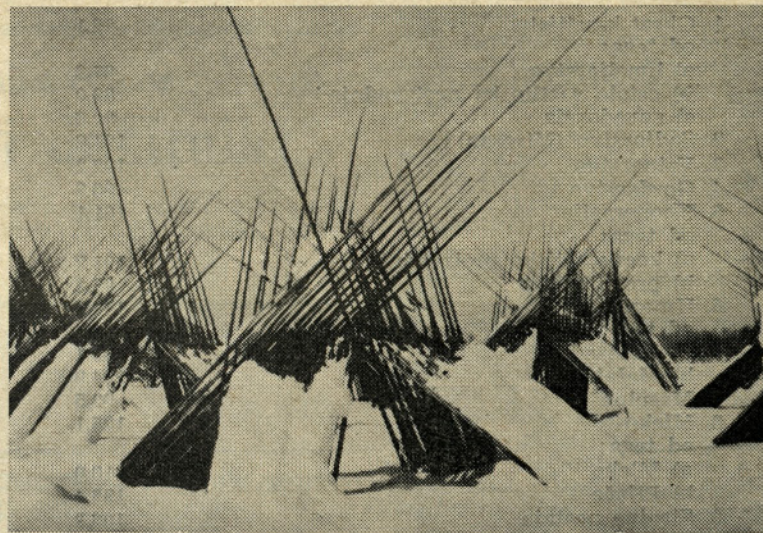
8. Mleko

S 1. 1. 1968 sta se iz delovne enote Mleko izločili farmi Podlog in Zalog in priključili DE Šempeter oziroma Petrovče.

DE Mleko je dosegla v letu 1968 za 25,1 % večjo količinsko realizacijo kot v letu 1967 in v primerjavi z letom 1966 pa kar za 101,2 %.

a) PE Mleko je v zadnjih treh letih odkupila naslednje količine mleka (hl):

	1968	1967	1966
– skupaj	89.617	72.780	60.667
od tega:			
– iz lastne proizvodnje	30.487	27.845	25.071
– iz kooperacijske proizvodnje	25.016	20.171	17.329
– izven podjetja	34.114	24.764	18.267

Sneg, ki je skoraj do polovice zavel kopice, hitro kopni

Leta 1960 je bilo odkupljenega 12.385 hl mleka, leta 1968 pa že 89.617 hl mleka, kar je 7,2-krat več kot leta 1960.

Plan odkupa mleka za leto 1968 je bil presežen za 12.617 hl. V predelavi mleka so bila dosežena naslednja gibanja:

	1968	1967	1966
– konzumno mleko (hl)	70.824	52.185	42.910
– jogurt (hl)	1.688	1.658	1.430
– smetana (hl)	997	707	771
– čajno maslo (mc)	161	232	147
– skuta (mc)	613	460	396
– sir trapist (mc)	400	380	252
– sir gauda (mc)	367	597	464
– posneto mleko (hl)	1.139	2.683	2.470

Predelava mleka je prekorajčila količinsko realizacijo plana za 8,6 %. V primerjavi z letom 1967 je za 23,3 % in v primerjavi z letom 1966 za 62 % večja.

b) PE Pijače je v preteklih letih proizvedla naslednje količine brezalkoholnih pijač (v hl):

	1968	1967	1966
vseh skupaj	15.966	9.054	3.680

9. Strojna postaja

V primerjavi z letom 1967 je količinska realizacija storitev večja za 6,3 % in v primerjavi z letom 1966 za 27,8 %.

Strojni park je opravil v preteklem obdobju naslednjo količino storitev:

	1968	1967	1966
— težka mehanizacija ef. ur	23.672	20.757	21.223
— prevozi r/km	130.541	305.552	351.799

V sklopu Strojne postaje je še centralna mehanična delavnica, ki je dosegla za 4 % večjo realizacijo kot v letu 1967; ključavničarsko kovaška delavnica, ki ima za 32 % večjo realizacijo kot leta 1967 in skladišče rezervnih delov za kmetijsko mehanizacijo, ki je doseglo 8,2 % večjo realizacijo kot v letu 1967.

B. FINANČNA REALIZACIJA

Bilančni podatki in podatki o realizaciji finančnega plana bodo podani v posebnem poglavju in naslednji številki našega lista.

C. ANALIZA KORISČENJA FONDA DELOVNEGA ČASA, OSEBNIH DOHODKOV IN ANALIZA PRODUKTIVNOSTI

Za podjetje kot celoto je bil izkoriščen fond delovnega časa takole (v urah):

	1968	1967
— efektivno delo	4.040.111	4.305.416
— plačani izostanke z dela	355.508	400.229
— vkalkuliran čas (brez boleznin)	4.395.619	4.705.645
— boleznine	237.058	273.521
— neplačani izostanki z dela	6.890	26.040
— skupaj fond delovnega časa	4.639.567	5.005.206
— povprečni tedenski delovni čas na delavca	42,36	45,88
— povprečni tedenski izostanki na delavca	5,46	6,42
— povprečno število delavcev:		
— povprečni tedenski efektivni delovni čas	36,90	39,46
a) na osnovi fonda delovnega časa	2.093	2.098
b) na osnovi vkalkuliranega delovnega časa (brez boleznin)	1.984	1.972
c) na osnovi efektivnega delovnega časa	1.823	1.804
d) povprečno število bolnih	107	115
— razpoložljivi fond delovnega časa na delavca (letna obveza v urah)	2.216	2.386

V letu 1967 smo deloma prešli na 42-urni tednik, v letu 1968 pa so vse delovne enote imele 42-urni tednik, razen delovne enote »Mleko«, ki je imela še 48-urni tednik.

V prednji analizi izkoriščanja fonda delovnega časa niso zajeti obralci hmelja, za katere ugotavljamo porabo časa in osebne dohodke posebej.

Torej smo v letu 1968 za 2,9 % večji obseg količinske proizvodnje, predelave in storitev porabili 4.395.619 vkalkuliranih ur, kar pa je za 310.026 ur manj kot v letu 1967 in za 816.128 ur manj kot v letu 1966, čeprav je obseg proizvodnje v primerjavi z letom 1966 za 91 % večji.

Fizično produktivnost je podjetje ugotovilo na osnovi dosežene proizvodnje, predelave in storitev, preračunano na stalne cene, kar nam da naslednje število enot:

v letu 1968	255.228.897
v letu 1967	248.040.532
pri povprečnem številu pogojnih delavcev:	
v letu 1968	1.984
v letu 1967	1.972
s tem, da odpade na 1 pogojnega delavca količinskih enot	
v letu 1968	128.644
v letu 1967	125.781

Torej je stopnja produktivnosti v letu 1968 za 2,3 % večja kot v letu 1967 in za 11,5 % večja kot v letu 1966.

Delitev dohodka za osebne dohodke je bila izvršena v skladu s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov oziroma s pravilnikom o delitvi dohodka.

Po delitvi dohodka za osebne dohodke za leto 1968 se ti razdelijo takole:

	Din
1. vsi osebni dohodki (vkalkulirani in iz DO)	33.836.801
Od tega:	
2. vkalkulirani osebni dohodki obralcev hmelja	2.955.395
3. vkalkulirani osebni dohodki ostalih delavcev	28.329.170
4. vkalkulirani osebni dohodki skupaj	31.284.565
5. osebni dohodki iz delitve dohodka, ki se razdelijo takole:	2.552.236
6. za premije in nagrade	59.839
7. za rezervni sklad OD	138.179
8. za negativne razlike v družbeni prehrani	20.275
9. za neindividualizirane osebne dohodke	113.695
10. za ostale dajatve (sindikati itd.)	10.473
11. za delitev delavcem	2.209.775
Od tega:	
12. prejeto med letom	408.278
13. ostane za razdelitev po bilanci	1.801.497

Podjetje kot celoto je doseglo naslednje povprečne osebne dohodke (na delavca in neto na mesec) v letu 1968 in v primerjavi z doseženimi osebnimi dohodki v letu 1967 in 1966 (v N-din):

	1968	1967	1966
— obračunani (zap. št. 5)	842,34	841,16	824,93
— dejansko izplačani (zap. št. 11)	820,50	815,32	815,14

Kooperacijska proizvodnja v lanskem letu

V novembru 1968 je bil izveden popis lastnikov kmetijskih zemljišč in gospodarstev, ker je bilo očitno, da uradni podatki katastra ne ustrezajo dejanskemu stanju.

Popis je zajel posestnike z nad 0,5 ha kmetijskih površin. Takih posestev je v obeh občinah 4713 s 17.406 ha kmetijskih površin, in sicer v občini Žalec 2766 posestev z 10.609 ha in v občini

Vodje kooperacije razpravljajo o doseženih uspehih in o delu v prihodnje

Celje 1947 posestev s 6.797 ha. V primerjavi s stanjem po katastru nam podatek pove, da je stanovanjska izgradnja, izgradnja komunikacij in tistih, ki posedujejo izpod 0,5 ha, zajela v desetletnem obdobju okrog 4500 ha kmetijskih površin.

Posestna struktura je za sodobno proizvodnjo neugodna. V šestni skupini od 0,5 do 3 ha kmetijskih površin je 50 % posestev z 21 % vseh kmetijskih površin, v skupini od 3 do 5 ha je 25 % posestev za 28 % površin, v skupini od 5 do 8 ha je 17 % posestev z 31 % površin in v skupini nad 8 ha 8 % posestev z 20 % površin.

Starostna struktura kmečkega prebivalstva je v žalski občini naslednja:

do 15 let	24,6 %
od 15 do 30 let	12,6 %
od 30 do 50 let	23 %
od 50 do 65 let	22 %
od 65 do 75 let	12 %
nad 75 let	5,8 %

Blagovno interesantnih kmetij je 2973; v celjski občini 1091 s 5048 ha kmetijskih zemljišč in v žalski 1882 z 8442 ha kmetijskih zemljišč.

Pogodbe o trajnem gospodarskem sodelovanju je imelo sklenjeno 2306 blagovno interesantnih kmetij, in sicer v občini Žalec 1741 (92 %) in občini Celje 565 (51 %). Med letom se je število teh kmetij povečalo v celjski občini za 147, v žalski pa zmanjšalo za 36.

V posameznih proizvodnih panogah je proizvodno sodelovalo tudi večje število kmetov, ki niso imeli sklenjenih pogodb o trajnem gospodarskem sodelovanju.

Pregled kmečkega prebivalstva po občinah:

Občina	Vseh prebivalcev	Kmečkih prebivalcev	%
Celje	58.009	5.531	9,5
Žalec	32.471	8.581	26,4

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

Odstotek kmečkega prebivalstva se je v letu 1968 znižal v celjski občini za 0,4 % (1966 — 1,1 %, 1967 — 1,7 %) in žalski za 0,4 % (1966 — 0,5 %, 1967 — 0,5 %). Kmečko prebivalstvo se je v celjski občini zmanjšalo za 130 oseb in v žalski občini za 133 oseb. V letu 1967 se je kmečko prebivalstvo zmanjšalo v celjski občini za 859 in v žalski občini za 132 oseb.

Razdrobljenost kmetij in neugodna starostna struktura ovirata hitrejši napredek kmečke proizvodnje.

Gibanje proizvodnje v indeksih:

	1967 : 1965	1967 : 1966	1968 : 1967
Kooperacijska proizvodnja	110,9	95,5	101,7
Prosti odkup	79	83,6	95,2

Kooperacijska proizvodnja je v letu 1968 kljub zelo velikemu izpadu hmelja zaradi toče in težav pri plasmanu goveje živine po rasla za 1,7 %.

Pri glavnih proizvodih je bila dosežena naslednja realizacija:

	1966	1967	1968	Indeks 1968 : 1967
hmelj mc	12.214	10.772	10.511	97,1
krompir mc	4.899	3.518	7.559	214,8
fižol v zrnju mc	—	78,9	257	325,7
pitanci mc	11.993	10.159	8.061	79,3
krave mc	3.358	2.299	2.343	101,9
ostalo govedo mc	1.655	1.285	946	73,6
teleta mc	1.919	2.275	2.339	102,8
govedo skupaj mc	18.935	16.018	13.689	85,5
prašiči mc	603	815	667	81,8
pohanci mc	4.951	7.784	9.928	127,5
živali za zakol skupaj mc	24.489	24.607	24.284	98,6
mleko hl	17.077	19.312	23.728	122,9

Hmeljske površine v kooperacijski proizvodnji so se v letu 1968 povečale za 36 ha (v letu 1967 za 36 ha) — od 925 ha na 961 ha.

V združenih hmeljiščih na sodobnih žičnicah je bilo obnovljenih 95 ha, na manjših parcelah na hmeljevkah pa 23 ha.

Od leta 1964 je bilo v kooperacijski proizvodnji obnovljeno 195,5 ha hmeljišč na združenih parcelah. Ta tako obnovljena hmeljišča pogojujejo sodobno tehnologijo in večjo produktivnost hmeljarja-kooperanta. Značilna za zadnji dve leti pa je tudi obnova hmeljišč in hmeljevkah. To obnovo opravljajo hmeljarji sami na manjših parcelah in to predvsem tam, kjer lege parcel ne dopuščajo gradnjo sodobnih žičnic.

Tudi opuščanje ostarelih hmeljskih nasadov ni vsklajeno iz gradnjo novih hmeljišč, ker kooperanti pri obnovi ne opuščajo starih hmeljišč. Eden izmed vzrokov za to je prav gotovo nestabilnost cen in nesigurnost na tržišču ostalih kmetijskih pridelkov.

Za hmeljišča s hmeljevkami smo nabavili 113.000 hmeljev.

Že v letu 1967 smo uvedli prevzem zelenega hmelja od kooperantov. Tak način pogojuje boljše izkoriščanje hmeljskih sušilnic podjetja, pa tudi boljše reševanje pomanjkanja skladiščnega prostora za hmelj, predvsem pri manjših hmeljarjih. V letu 1967 je bilo na ta način prevzetega 60.415 kg hmelja, v letu 1968 pa 78.522 kg.

V letu 1968 je proizvodno sodelovalo s podjetjem 1493 hmeljarjev (v letu 1966 — 1602 in leta 1967 — 1517). Hmeljarjenje opuščajo polkmetje in ostareli kmetje, ki nimajo dovolj za delo sposobnih ljudi na kmetijah.

Na celotnem območju kombinata ni s podjetjem sodelovalo 19 hmeljarjev z 11,7 ha hmeljišč (v letu 1965 — 22 hmeljarjev s 16 ha hmeljišč).

Kombinatu je prodalo pridelek 6 nekooperantov, ki so imeli 3,5 ha hmeljišč.

Že drugo leto zapovrstjo je suša prizadela pridelek. Ponovno je zelo prizadeto območje Braslovč in delno Polzele in Trnave. Območje Braslovč je po suši prizadeto hujše kot v preteklem letu. Tu je bil poprečni hektarski donos v starih nasadih v letu 1968 1108 kg, v letu 1967 pa 1175 kg.

Pridelek je zelo močno prizadet zaradi toče, ki je zajela območje Šempetra, Gotovelj, Polzele in Prebolda. Zaradi toče priznan izpad znaša 183.312 kg (1967 — 43.337 kg).

V starih nasadih je bil dosežen poprečni pridelek 1214 kg/ha (1967 — 1284 kg/ha), upoštevajoč priznan izpad zaradi toče pa 1.552 kg/ha (1967 — 1.334 kg/ha).

Kvaliteta hmelja v %:

	1968	1967	1966
I. razred	31,6	36,8	25,2
II. razred	65,6	60,9	68,6
III. razred	2,6	2,1	5,5
IV. razred	0,2	0,2	0,7

Upoštevajoč udeležbo na dohodku so hmeljarji-kooperanti dosegli poprečno odkupno ceno kg hmelja 11,75 din (v letu 1967 11,60 din).

Skupno s priznano odškodnino zaradi toče so hmeljarji prejeli za hmelj 13.465.668,00 din (v letu 1967 12.622.134,00 din). Višja odkupna cena kg hmelja je rezultat večje udeležbe kooperantov na ustvarjenem dohodku pri prodaji hmelja. Ta je znašala v letu 1968 542.024,00 din (v letu 1967 — 399.175,00 din). Večji prejemki hmeljarja za hmelj v absolutni številki so pa rezultat večjih ha donosov, seveda vključujoč priznan izpad zaradi toče.

PLC (polna lastna cena) kg hmelja v letu 1968 je 18,90 din (v letu 1967 18,89 din, v letu 1966 18,36 din).

Hmelj je bil prevzet na osnovi 11 % vlage. Odbitki hmeljarjem zaradi previsoke vlage so znašali 1,2 % prevzetih količin (1967 — 1,2 %, 1966 — 1,2 %, 1965 — 1,8 %, 1964 — 2,5 %).

Tudi v letu 1968 je bilo uvedeno interno zavarovanje hmelja proti viharju in priznana škoda 1.654 kg (v letu 1967 1.345 kg).

Težave s prodajo živine, tako slabših kategorij, kakor tudi pittancev izvozne kvalitete, večji razkorak prodajnih cen živine in cen repromateriala, predvsem krmil in umetnih gnojil, pa tudi suša, so kljub naporom strokovne službe prispevale k slabši realizaciji govedoreje v organizirani proizvodnji in kmečke govedoreje sploh. To se je odražalo v visoki ponudbi telet in večjem številu črnih zakolov predvsem slabše živine, ki je težko našla kupca.

Proizvodnja in odkup živali za zakol sta padla samo za 1,4 % zaradi povečane proizvodnje pohancev. Ne moremo pa prezreti dejstva, da je proizvodnja pittancev padla za 20,7 %.

Tudi v preteklem letu pri proizvodnji krme nismo dosegli zaželjenih uspehov. Vzrokov je več — premajhno strokovno znanje kmetov, starokopitnost, pomanjkanje delovnih moči na kmetijah, neučinkovitost strokovne službe na nekaterih področjih itd., vendar je pa prav gotovo najvažnejši vzrok, kot že omenjeno, v razkoraku cen.

Poraba umetnih gnojil je padla od 5.192 ton v letu 1967 na 4.527 ton v letu 1968, torej za 12,8 %. Poraba umetnih gnojil se je v letih po gospodarski reformi gibala takole: 1966 + 32 %, 1967 — 5 %, 1968 — 12,8 %.

V letu 1967 je bilo dobavljeno kooperantom 3.811 ton umetnih gnojil po kooperacijski ceni in 1.381 ton ostalim po prosti ceni. V letu 1968 so prevzeli kooperanti po kooperacijski ceni 4.144 ton, ostali pa kupili po prostih cenah samo 383 ton umetnih gnojil. Prodaja gnojil kooperantom je narasla za 8,7 %, prosta prodaja ostalim pa padla kar za 72,2 %.

V živinorejski proizvodnji izstopajo dolinski in obrobni predeli, in sicer v specializaciji te proizvodnje v proizvodnjo mleka. Število proizvajalcev mleka se je povečalo od 607 na 634. Z molznimi stroji je opremljenih 52 proizvajalcev mleka, 9 jih je zgradilo silose, imajo 10 naprav za prevetravanje krme, 80 jih je adaptiralo hleve in 15 pričelo z uvajanjem pašno-košnega načina gospodarjenja.

Stalež goveje živine v zasebnem sektorju se je v preteklem letu povečal od 14.183 glav na 15.513 glav. Število krav in bregjih telic se je povečalo na 561 glav, pasemsko čistih govedu za 701 glavo, padlo pa je število mlade živine za pitanje za 450 glav.

Pasemska čistoča vse črede se je povečala od 30,5 % na 36,3 %. Izven našega področja je bilo med letom nabavljenih 238 glav čistopasemske plemenske živine. Od leta 1964 je bilo za kooperante nabavljeno izven našega področja 1312 glav pasemsko čistih plemenskih govedu.

Med letom sta bila organizirana sejama plemenske živine v Trnavi, kjer je bilo prodanih 42 živali, in razstava plemenske goveje živine in plemenitih svinj na Vranskem, kjer je bilo razstavljenih 48 govedu in 25 plemenskih svinj.

V rejo plemenskih svinj na področju Vranskega se je vključilo 25 rejcev z 42 plemenskimi svinjami. Iz tega rejskega središča je bilo s sodelovanjem živinorejskega zavoda v Celju čez celo leto prodanih 89 plemenskih merjascev in 40 plemenskih svinj.

Za območje podjetja smo med letom nabavili 25 plemenskih merjascev in 8 plemenskih bikov. Pri petih rejcih smo organizirali rejo plemenskih telic. Ta pitališča so že pred letom zredila 32 plemenskih telic.

Selekcijska služba je vodila v A kontroli 442 krav in v B kontroli 883 krav. Med letom je bila izvršena kategorizacija in se je število krav v A kontroli zmanjšalo za 170, v B kontroli pa povečalo za 201.

Boljše tržne razmere, odprava nekaterih organizacijskih pomanjkljivosti in uvedba veterinarske službe so omogočile boljše uspehe v proizvodnji pohancev in konzumnih jajc.

Proizvodnja pohancev se je povečala za 27,5 %, konzumnih jajc pa od 80.000 na 190.000. Med letom je bilo urejeno eno novo pitališče za proizvodnjo konzumnih jajc.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Strokovni pogovori in nasveti

Kakšen samonakladalec potrebujem?

Lani smo preizkusili prve samonakladalce v naši dolini. Kratek opis del je objavljen v jeseni v Hmeljarju. Letos že več kmetov resno računa na nakup. Odločitev pa razumljivo spriče precejšnje vsote denarja, ki ga je treba odšteti, ni lahka. Poskušajmo jo olajšati z nekaterimi številkami in podatki. V ta namen primerjamo predvsem cene in hitrost spravila s samonakladalci različnih velikosti in tipov. Firma Pöttinger, ki se je pokazala kot najuspešnejša, nudi naslednje tri tipe po velikosti:

Pirat 12 m ³	ca. 16.000 din	cena 1 m ³	1.330
Kadett 16 m ³	ca. 20.000 din	cena 1 m ³	1.250
Kurrier 20 m ³	ca. 22.500 din	cena 1 m ³	1.120

Prva ugotovitev: med cenami samonakladalcev so znatne razlike med cenami 1 m³ koristne prostornine pa so neznatne.

Po naših ugotovitvah lahko brez težav in problemov na samonakladalec naloži naslednje količine mrve za spravilo katere je potrebno naslednje število prikolic, če računamo pridelek 2500 kg na ha pri eni košnji.

Pirrat - 12 m ³	500 kg	2500 : 500	5 prikolic
Kadett - 16 m ³	660 kg	2500 : 660	4 prikolic
Kurrier - 18 m ³	850 kg	2500 : 830	3 prikolic

Za predpostavko smo vzeli, da gre na najmanjšo prikolico 500 kg, na večje pa v razmerju z večjo prostornino.

Ker imajo različno veliki samonakladalci v glavnem enako delovno širino prebiralne naprave (pick-up), delovna hitrost ni bistveno različna - oziroma 100 kg sena je potrebno nakladati in razkladati praktično enak čas. Zato je pomembnejša razlika v porabi časa med različno velikimi samonakladalci.

Primerjajmo na 1 ha pri treh košnjah - skupaj 75 mc mrve na ha - v povprečni oddaljenosti travnikov 2 in 4 km:

Oddaljenost:	2 km		4 km	
	10 km/h	15 km/h	10 km/h	15 km/h
Hitrost:	10 km/h	15 km/h	10 km/h	15 km/h
Čas prevoza za prikolico:	12 minut	8 minut	24 minut	16 minut

Pirat 15 prikolic	180 minut	120 minut	360 minut	240 minut
Kadett 12 prikolic	144 minut	96 minut	288 minut	192 minut
Kurrier 9 prikolic	108 minut	72 minut	216 minut	144 minut

Primerjajmo naprej prevoze 75 q mrve/ha in 7 ha travnikov in deteljnih površin:

Oddaljenost:	2 km		4 km	
	10 km/h	15 km/h	10 km/h	15 km/h
Hitrost:	10 km/h	15 km/h	10 km/h	15 km/h
Čas prevoza za prikolico:	12 minut	8 minut	12 minut	18 minut

Pirat 7 ha	15 ur	6 ur	18 ur	12 ur
Pirat 5 ha	9 ur	10 ur	30 ur	20 ur
Pirat 7 ha	21 ur	14 ur	42 ur	28 ur
Kadett 3 ha	7 ur	5 ur	14 ur	10 ur
Kadett 5 ha	12 ur	8 ur	24 ur	16 ur
Kadett 7 ha	17 ur	11 ur	34 ur	22 ur
Kurrier 3 ha	5 ur	4 ure	11 ur	7 ur
Kurrier 5 ha	9 ur	6 ur	18 ur	12 ur
Kurrier 7 ha	13 ur	8 ur	29 ur	17 ur

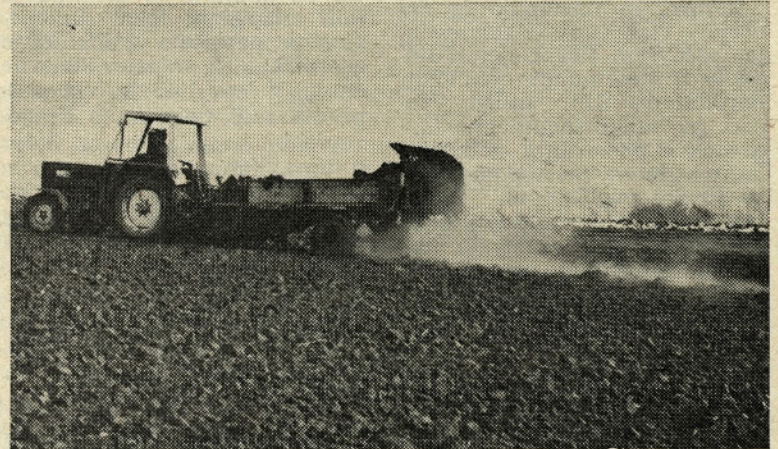
Če pregledamo razlike v porabljenem času za prevoz mrve, vidimo, da se razlika giblje od 2 ur pri 3 ha travnika pri delovni hitrosti 15 km/h in povprečni oddaljenosti travnikov 1 km, kar da 2 h vožnje v obe smeri. To je minimalna razlika

v ugodnih pogojih in pri malo površin med malim Piratom in največjim Kurrierjem.

Največja razlika nastopi med tema dvema samonakladalcema pri povprečni oddaljenosti travnikov 2 km (4 km poti), hitrosti vožnje 10 km/h pri 7 ha travnikov (z dovozom 75 q/ha). Razlika zneske 17 h na leto.

kup po obrestni meri 7 %, računano od novega priključka, so med Piratom in Kurrierjem 860 din na leto, med Piratom in Kadettom pa polovico tega zneska.

Prva leta po nakupu znašajo na leto stroški za manjši samonakladalec 620.00 din manj kot za največjega, nato pa se zaradi

Samonakladalna prikolica Pöttinger-PIRAT pri trošenju hlevskega gnoja

Za poprečno razliko bo najbolje če vzamemo 5 ha travnikov, poprečno oddaljenih 2 km in hitrost vožnje 10 km/h. V teh pogojih je potrebno za prevoz krme: Pirat 30 ur, Kadett 24 ur in Kurrier 18 ur.

Razlike niso zelo velike, ker gre za 12 ur med največjim in najmanjšim. Če računamo traktorske ure za St. 18 s človekom po 20.00 din, nas stane ta razlika 240.00 din.

Razlika med Piratom in Kadettom znaša polovico tega zneska 120.00 din.

Te številke so nam osnova pri odločitvi za nakup.

Po drugi strani nam služijo za odločitev še naslednje številke:

	Letna amortizacija za dobo 15 let	Obresti od vložnega kapitala 7 %
Pirat	1.070 din	1.070 din
Kadett	1.330 din	1.330 din
Kurrier	1.500 din	1.500 din

Razlike med letno amortizacijo, če računamo njegovo trajanje 15 let ter razlike v obrestih od vložnih sredstev za na-

zmanjšanja (amortiziranosti) računajo manjše obresti, tako da se razlike zmanjšajo.

Pri nakupu upoštevamo še druge lastnosti predvsem čim večjo uporabnost.

Najmanjši Pirat ima možnost priključka naprave za trošenje hlevskega gnoja (raztrosi 1200 do 1500 kg hlevskega gnoja v 5 minutah). Čeprav pogosto slišimo sodbo, da gnoj in seno nista za na eno vozilo, vendar je ta kombinacija le toliko cenejša, da bo marsikoga prepričala v nasprotno, zlasti če hlevskega gnoja pač ne bo vozil poleti.

Kadett in Kurrier te možnosti nimata, imata pa dve lastnosti, ki jih nima Pirat.

1. Bočni priklop mu daje možnost, da pobira krmo prikolica, ki ne sledi neposredno traktorju, pač pa kosi. To omogoča pri košnji prilasta, da se izognemo enemu odvečnemu hodu (pri zadenskem odkosu moramo najprej eno red odkositi nato pa jo pobirati pri košnji druge redi).

2. Težišče večjih dveh samonakladalcev je nižje, ker je dno pomaknjeno med kolesa. To omogoča predvsem boljše manevriranje v večjih nagibih.

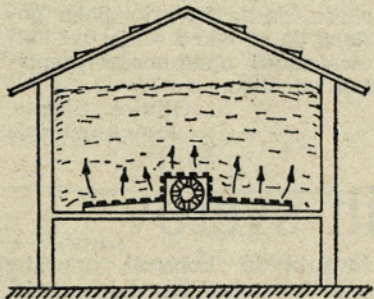
Samonakladalec ni priključen (Nadaljevanje na 9. strani)

ŽIVINOREJCI!

PRODAJA PLEMENSKIH BREJH TELIC SIVORJAVE PASME BO NA OBRATU VRBJE, 13. 3. 1969 OB 9. URI.

Sistemi dosuševanja mrve s prevetravanjem

V zadnjih letih je vedno več proizvajalcev, ki si urejujejo dosuševanje mrve s prevetravanjem, da so čim manj odvisni od vremena pri spravlju kvalitete krme. Če imamo dosuševalno napravo, je možno pravočasno kositi v maju, da imamo potem pravočasno še dve košnji. Pri treh košnjah letno dobimo kvaliteten pridelek s travnikov in bolj izkoristimo gnojenje travniških površin.

Braunschweig

Bistveni del naprave za dosuševanje je ventilator, ki potiska pod seneni kup zadostno količino zraka, ki odnaša vlago iz sena. 1 m³ zraka odnese okrog 1—2 grama vode iz sena.

Ventilatorje izdeluje poleg inozemskih tvrdk tudi »Klima«

Celje. Ventilatorji »Klima« dajejo od 15.000 do 41.000 m³ zraka na uro. Površina enote, na kateri se dosušuje en odkos, je tako lahko velika od 36 do 97 m².

Ventilatorji morajo biti montirani na južni steni sušilnega prostora. Ne sme biti montiran nad gnojiščem ali vodo. Pred ventilatorjem mora biti odprt prostor.

Drugi sestavni del dosuševalne naprave pa je leseni kanal za dovod zraka pod seneni kup in rešetke.

Vsaka dosuševalna naprava mora biti opremljena še z vlažmerom in sondo s termometrom.

Na našem področju so se uveljavili v glavnem trije sistemi za dosuševanje s hladnim zrakom:

Sistem seneni stolp, sistem Brunschweig in sistem Aulendorf.

1. Sistem seneni stolp pride v poštev pri velikih gospodarstvih, kjer je potrebna novogradnja, če ni senikov na gospodarstvu. Stolp ima stene iz pločevine, ki ima luknje, skozi katere odhaja navlažen zrak iz stolpa. Mrva, ki jo dosušujemo, je naložena okrog navpičnega kanala za dovod zraka, ki ima

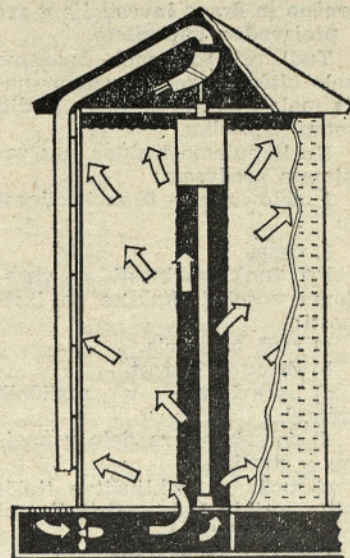
line, skozi katere gre zrak v mrvo. Ventilator je nameščen pri tleh.

2. Sistem Brauschweig dela na senikih, katerih višina ne dopušča višjega kupa mrve kot 4 metre.

Ventilator mora biti na južni strani senika. Zrak gre pod rešetkami na vsaki strani kanala in iz rež na vrhu kanala pod statičnim tlakom skozi plasti mrve. Najprej se naloži 2 metra visoka plast mrve, nato čez 3—5 dni še 1,5 metra visoka plast in nato še pol metra visoka plast.

3. Sistem Aulendorf pa pride v poštev pri večini naših senikov, ker je lahko višina kupa mrve 6—8 metrov. Kanal in rešetke so enake kot pri sistemu Braunschweig, le da tukaj dodamo še 1,5 do 2 metra visoke čepe, ki jih dvigujemo pri dolaganju novih plasti ovele mrve. Vedno mora biti 1/3 čepa nad površino kupa 2/3 čepa pa v kupu. Ob stenah čepov moramo mrvo z nogo tlačiti, da nam zrak ne uhaja ob steni in da

je malo izgub na hranljivih snoveh, vitaminih in rudninskih snoveh, malo delovnega časa in

Stolp za seno

pravočasno spravilo, ter majhna odvisnost od vremenskih razmer.

Mrva, ki je dosušena s prevetravanjem ohrani škrobno in beljakovinsko vrednost in okus. Govedo poje takšne kvalitetne mrve večjo količino, zato zadostuje osnovni obrok brez močnih krmil za višjo proizvodnjo mleka in mesa, kot pa mrva z manjšo hranilno vrednostjo, ki je spravljena na druge načine.

Tone Horvat, dipl. ing. agronomije

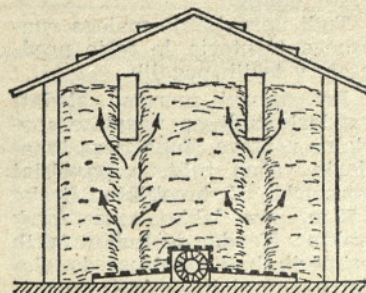
(Nadaljevanje z 8. strani)

ček, ki bi ga lahko uporabljale večje skupine kmetov. Vsekakor pa je možno, da ga uporabljajo trije ali vsaj dva. Kljub težavam, ki lahko nastopijo ob nenadnem poslabšanju vremena, je vendar mogoča taka organizacija, da se brez posebnih

težav spravi mrva s 15—16 ha travnih površin.

Seveda morajo biti souporabniki strpni in uvidevni, dobro pa je, da trdno uredijo odnose med sabo. V takem primeru je seveda smotno, da nabavijo nekoliko večji priključek, kajti precej se bodo zmanjšali stroški na enega.

Glinšek Slavko, dipl. ing. agr.

Aulendorf

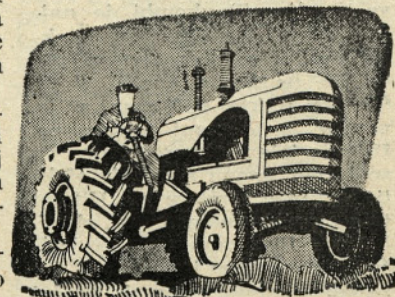
ostane pravilno oblikovan jašek pod čepom, po katerem priteka sveži zrak v višje plasti, da ne vlaži spodnjih, že dosušenih plasti mrve.

Tudi pri tem sistemu postopoma dolagamo nove plasti mrve za dosuševanje. Najprej 2 metra visoko, zatem 1,5 m nato 1 m, naprej pa po pol metra do višine 6—8 metrov.

Mrva mora biti čim bolj enakomerno vlažna (okrog 40% vlage), ko jo vozimo na dosuševalno napravo. Prvih 24 do 36 ur po nalaganju mrve na napravo mora ventilator neprekinjeno delati. Zatem pa samo takrat, ko je celotna vlaga zraka pod 80%, proti koncu dosuševanja pa ventiliramo seno, če je relativna vlaga pod 70%.

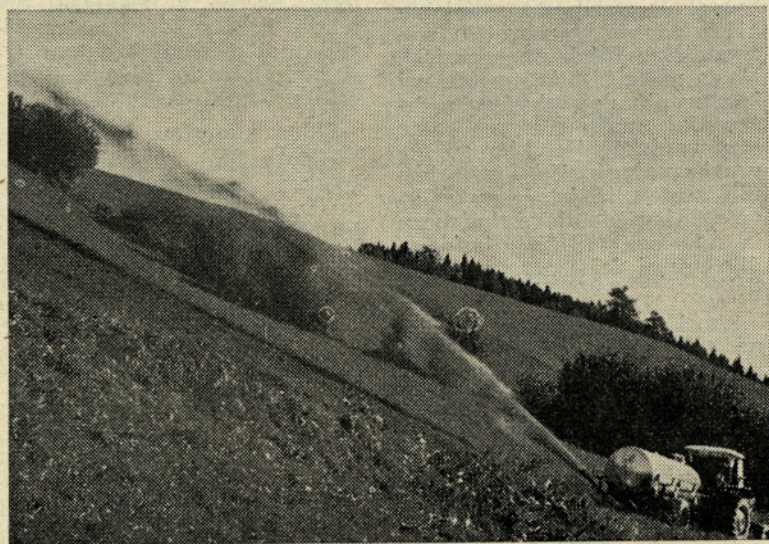
Paziti je treba, da se temperatura v kupu mrve ne dvigne nad 35% celzija. Če je temperatura višja, je treba ventilirati po pol ure, ne oziraje se na relativno vlago zunanjega zraka.

Prednosti dosuševanja mrve s prevetravanjem so v tem, da

Dušična gnojila

Agro Slavonija Osijek Kemikaliji Zagreb, Kemikalija poslovnemu združenju Murska Sobotica, poslovno združenje Agrokombinat Maribor, Agrokombinat kooperantu, ki naj za slabo gnojilo plača visoko ceno v kateri je skoraj 40% marž — verižnikov. Poleg vsega pa naj bo kmetovalec vesel, da je gnojilo sploh dobil.

Super črpalni sod za gnojnico Pöttinger-TIGER — kapacitete 2.200 l in 3.000 l

Vprašanje je lažje zastaviti, kot pa odgovoriti nanj!

KAKŠEN TRAKTOR POTREBUJEM

Vprašanje si zastavlja vsak kmet, ki se odloča za precej dolgoročno in drago investicijo v svojo proizvodno kapaciteto.

Tudi pri traktorjih opazamo zelo hiter napredek, vendar naša mala kmetija ne more slediti temu napredku.

Ko kupujemo traktor, nas zanimata predvsem:

1. delovanje — funkcionalnost in

2. cena.

Pri funkcionalnosti se vprašamo posebej, kakšne so lastnosti:

a) moč traktorja,
b) delovna hitrost,
c) upravljanje v različnih smereh,

d) sposobnost za delo v nagibu — strmini,

e) možnost priključitve tipičnih priključkov (tritočkovni normirni sistem),

f) specialne zahteve

g) vsestranska uporabnost.

Pri ceni se vprašamo po:

a) nabavni ceni,

b) potrebi po gorivu,

c) stroških vzdrževanja — trpežnosti,

d) kreditnih pogojev (možnost nabave).

Moč traktorja oziroma potreba po njej je za različne prilike različna. Vendar je danes vse bolj razširjeno mnenje, da je 25 KM (DIN) minimalna moč tudi za našo kmetijo. Čedalje pogosteje prihajamo do priključkov, ki priključeni na šibkejši traktor ne delujejo zadovoljivo. Tak je npr. samonakladalec, če obenem kosimo in nakladamo, taka je kombinacija različnih priključkov za pripravo zemlje. (Raukombi je najbolj znan.) Ko kupujemo traktor ne bodimo trdno prepričani, da jih ne bomo kupili nikoli. Šibkejši traktor tudi manj pelje, vendar je to manj pomembno. Diferencialna zapora nam na snozkem terenu povečuje efektivno moč traktorja. Hitrost traktorja je pomembna zlasti, če je traktor namenjen za daljše prevoze. Ker imamo pri nas zaradi razbitih parcel precej voženi, je hitrost traktorja kar pomembna. Pomen hitrosti je nekoliko zmanjšan zaradi večinoma slabih poljskih poti. Delovna hitrost pa je odvisna v glavnem od moči traktorja in priključka.

Sposobnost za delo v strminah in nagibu imajo traktorji večjo, čim nižje je težišče traktorja. Manjši in lažji traktorji lažje dosežejo nizko težišče zaradi nizkih koles. Vendar šibkejši motorji in manjša lastna teža napravijo traktor v večji strmini nesposoben za prevoze težkih tovorov.

Lažji enoosni traktorji imajo običajno manjša kolesa, tako da v nižjih razmerah to še zmanjšuje njihovo vlečno moč. Večji in težji traktor se v strmini bolje obnese zlasti za vleko. Večje razdalje med kolesi pa zmanjšajo nevarnost zaradi manjše stabilnosti, ki je posledica višjega težišča. Pogon na vsa štiri kolesa sicer poveča sposobnost za prevoze in manevriranje, a ne more nadomestiti ostalih pomanjkljivosti malega in šibkega traktorja. Za težje razmere je zato najbolj primeren težji in močnejši traktor z dovolj velikimi kolesi ter s pogonom na vsa štiri kolesa (npr. Lindner 28) vendar ga visoka cena dela precej nedostopnega.

Pri nakupu traktorja moramo gledati ne samo na današnjo proizvodnjo in proizvodne pogoje, pač pa tudi malo naprej. Pogosto je smotrnejše bolje urediti poti in smotrnejše usmeriti proizvodnjo, kot po vsej sili iskati traktor, ki bo izpolnjeval vrsto zahtev.

Tudi upravljanje malega enoosnega traktorja je težje predvsem v težjih pogojih.

Pri nabavi moramo gledati vendarle tudi na nekatere specialne zahteve. Tako je za hmeljarja važna zahteva po širini traktorja. V hmeljišče, široko 1,50 m, gre lahko samo ozek traktor. Vendar je tudi v takih primerih bolj smotrno, da gledamo naprej in poskušamo prilagoditi širino nasadov običajnemu normalnemu traktorju, kot traktor nasadu.

Nujno je da ima traktor normiran tritočkovni hidravlični sistem. Samo ta omogoča uporabo splošno razširjenih priključkov. Večina traktorjev ga ima, zato je večina priključkov uporabna za vse te traktorje. Zato je potrebno posebej opozoriti na traktorje, ki takega sistema nimajo. Od bolj razširjenih je pri nas tak Pasqualli, ki lahko normalno dela samo s priključki, izdelanimi posebej zanj. Vleče seveda lahko tudi vozila, kjer ni potrebna hidravlika (vozove ipd.). Sicer pa je ta traktor za vinogradniške in sadiarsko-vrtnarske predele in kmetije.

Poraba goriva in stroški vzdrževanja pri traktorjih, ki imajo večinoma Diesel motorje, je razmeroma nizka, zato je težko svetovati najbolj ekonomičnega glede na porabo goriva, ki je največ odvisna od moči. Če kupujemo traktor, lahko z gotovostjo računamo, da je najpomembnejša sestavina stroška delovne ure — amortizacija traktorja. Pri 500 opravljenih

urah na leto znaša približno 2/3 cene opravljenih ure brez kmetovega dela ali pa še več. To nam pove, da je cena traktorja najpomembnejša tudi za formiranje cene traktorske ure pod postavko, da v trpežnosti ni bistvene razlike. V tem pogledu verjetno dajemo določeno prednost Steyerju — pač zaradi tega, ker v naši dolini ropota že najdelj in je tudi njegovo generalno popravilo razmeroma poceni. Vendar na splošno tudi ostalim traktorjem, ki so pri nas preizkušeni, ne smemo že vnaprej odrekati dobrih lastnosti.

Preskrba z rezervnimi deli

nam narekuje, da smo pri izbiri traktorjev enotni. To bo potrebno predvsem takrat, ko bodo traktorji starejši in ko bo vzdrževanje pomembnejša sestavina lastne cene. Zato je najbolj smotrno, da ostanemo pri najbolj razširjenih tipih pri nas — pri Steyerju, Zetorju in Fergusonu. Samo za posebne razmere je priporočljiv Pasqualli. Traktor Holder je obljubila tovarna, da ga bo v kratkem poslala, da se bomo o njegovi bolj vsestranski uporabnosti prepričali od blizu.

Glinšek Slavko,
dipl. kmet. inž.

Delo hišnih svetov

(Nadaljevanje s 7. strani)

Lahko ugotovimo, da je delo hišnih svetov v lanskem letu pozitivno. Hišni sveti so ustanovljeni v večini stanovanjskih hiš. Trenutno je 74 hišnih svetov. Posamezni hišni sveti delujejo zelo prizadevno. Na sejah hišnih svetov so bili obravnavani programi tekočega vzdrževanja, notranji red v stanovanjskih hišah, hišni redi itd. Od skupnega števila hišnih svetov jih 24 opravlja samostojni inkaso. V stanovanjskih hišah, kjer so se stanovalci odločili za samostojni inkaso je stanarina redno plačevana. Tudi programe tekočega vzdrževanja hišni sveti redno izdelujejo, vendar so sredstva omejena, kar se predvsem opazi pri starih stanovanjskih hišah, kajti 10% od stanarin so res minimalna sredstva. Predlagali smo že občinski skupščini Zalec spremembo odloka tako, da bi se odstotek tekočega vzdrževanja v starih stanovanjskih hišah povečal, v novejših stanovanjskih hišah pa zmanjšal. Na ta način bi bilo mogoče pri izvrševanju del tekočega vzdrževanja upoštevati res tiste stanovanjske hiše, kjer so popravila najnujnejša. Precej hišnih svetov je istočasno z izvrševanjem del investicijskega in tekočega vzdrževanja naredilo precej del s prostovoljnim delom.

Zbori stanovalcev bodo redni, na teh se je razpravljalo o potrebah po vzdrževalnih delih, o stanju sredstev tekočega vzdr-

ževanja in kontroli uporabe sredstev tekočega vzdrževanja. Stanovalci sami so zahtevali strogo upoštevanje odloka o hišnem redu, predvsem glede reda v stanovanjskih hišah in namernih poškodb stanovanj.

Hišni sveti so bili delovni enoti v veliko pomoč, predvsem tam, kjer so bila vzdrževalna dela, kot nadzorni organi.

Poslovni prostori:

Podjetje je ob ustanovitvi delovne enote vložilo v upravljanje vse poslovne lokale, ki se dajejo v najem tujim koristnikom. Leto dni pozneje še vse dvorane in društvene prostore, s 1. 1. 1968 pa še kmetijske preskrbe. S tem so bila sredstva amortizacije poslovnih prostorov centralizirana. Istočasno pa je bila prevzeta tudi skrb za vzdrževalna dela v dvoranah. Izvršene izboljšave v poslovnih prostorih, všteti tudi dvorane, so dokaz, da je bil takšen sklep koristen. Verjetno pa bo v nekaterih objektih, kjer so dvorane razmisliti tudi o hišnikih s tem, da si bodo stroške hišnika delili vsi koristniki objekta.

Sklad stanovanjskih hiš:

Hišni sklad upravlja in gospodari s stanovanjskimi hišami in poslovnimi prostori, ki jih je vložil v njegov sklad Kmetijski kombinat Zalec, Inštitut za hmeljarstvo in Kmetijsko izobraževalni center na področju občine Zalec in Celje.

Naša delovna enota je imela po stanju 31. 12. 1968 v upravljanju naslednje vrednosti:

— vrednost stanovanjskega fonda	19.798.710,29 N-din
— vrednost poslovnih lokalov od tega:	8.355.643,99 N-din
— poslovni lokali	3.485.927,67 N-din
— dvorane	3.842.128,95 N-din
— kmetijske preskrbe	1.027.587,37 N-din

torej znaša celotna vrednost stanovanjskega fonda in fonda poslovnih lokalov v upravljanju Hišnega sklada 28.154.354,28 N-din.

razvidno, da je vrednost stanovanjskega in poslovnega fonda velika.

V primerjavi z letom 1967 je stanje naslednje:

	1967	1968
Stanovanjski fond	18.869.599,20	19.798.710,29
poslovni lokali	6.751.786,14	8.355.643,99
Skupaj	25.621.385,34	28.154.354,28

Torej povečanje znaša skupaj 2.532.968,94 N-din, v tem znesku pa so zajete Kmetijske preskrbe z vrednostjo 1 milijardo 027.587,37 N-din, ker so bile predane v upravljanje naši delovni enoti s 1. 1. 1968.

- 5) povprečna mesečna stanarina, ki jo je plačeval stanovalec v letu 1968 znaša 58,30
- 6) povprečna subvencija za stanovanje mesečno v letu 1968 znaša 17,20

STRUKTURA STANOVANJ PO STAROSTI

Red št.	Starost	število stanovanj	%
1.	do 1900	246	33,00
2.	1901—1918	38	4,74
3.	1919—1930	16	2,00
4.	1931—1940	41	5,12
5.	1941—1945	3	0,37
6.	1946—1950	16	2,00
7.	1951—1955	42	5,24
8.	1956—1966	280	35,27
9.	1967	19	2,38
10.	1968	15	1,88
11.	Neznano in ostalo	64	8,00
Skupaj:		798	100,00

STRUKTURA STANOVANJ PO ŠTEVILU PROSTOROV

Od skupnega števila stanovanj 798 je

	Število	%
— samskih sob	255	28,18
— enosobnih stanovanj	266	33,29
— dvosobnih stanovanj	222	27,79
— trosobnih stanovanj	76	9,55
— štirisobnih stanovanj	8	1,05
— petosobnih stanovanj	1	0,14
Skupaj:	798	100 %

Delovna enota hišni sklad gospodarji z 798 stanovanji. Zanimiva je naslednja primerjava:

- 1) povprečna vrednost stanovanja v upravljanju znaša 24.810,41 N-din
- 2) povprečna vrednost 1 m² stanovanjske površine znaša 661,98
- 3) povprečna površina ene stanovanjske enote znaša 38 m²
- 4) povpr. polna stanarina za leto 1970 za stanovanje mesečno znaša 75,50

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je kljub veliki vrednosti stanovanjskega fonda povprečna vrednost stanovanj zelo nizka. Te razlike pa so še bolj opazne, ko primerjamo vrednost 1 m² stanovanjske površine 661,98 N-din. Če upoštevamo, da so se polne stanarine izračunavale 1. 1. 1966 z vrednostjo 910,00 N-din v Žalcu in 950,00 N-din v Celju za m², lahko zaključimo, da je stanovanjski fond, katerega upravljamo vrednostno, zelo nizko ocenjen in da je pri takšnih razlikah nemogoče več narediti, kakor je sicer bilo.

Investicijsko vzdrževanje:

V osnovne naloge stanovanjskih podjetij spada tudi investicijsko vzdrževanje stanovanj in poslovnih lokalov. Osnovna orientacija pri organiziranju del investicijskega vzdrževanja nam je bil sprejet program za leto 1968. Seveda pa v programu niso bila zajeta vsa nujna popravila, ker je bilo potreb več, kakor razpoložljivih sredstev. Vodilo za programiranje del so nam bile tiste potrebe po vzdrževalnih delih, kjer se je lahko z manjšimi popravki preprečilo nadaljnje propadanje stanovanjskega in poslovnega fonda. Predvsem smo imeli v vidu poškodovane strehe, sanitarije, dimnike, žlebove in odtočne cevi ter najbolj pereče vprašanje kanalizacije. Za investicijsko vzdrževanje je bilo v l. 1968 programiranih 393.877,56 N-din. V okviru teh sredstev so bila izvršena dela na 82 stanovanjskih hišah po programu za leto 1968.

Določena dela pa so morala biti izvršena na zahtevo hišnih svetov in stanovalcev, predvsem v tistih stanovanjskih hišah, kjer so nastale okvare med samim letom.

V posameznih stanovanjskih hišah pa so bila izvršena naslednja dela po vrstah in sicer:

Struktura investicijskega vzdrževanja stanovanj:

	N-din	%
1. Izmenjava podov	20.067,20	5,14
2. Popravilo elektroinstalacij	1.244,40	1,05
3. Krovna dela	71.913,90	17,91
4. Zidarska dela	144.955,00	37,10
5. Pleskarska dela	26.412,28	6,75
6. Kleparska dela	15.962,09	4,09
7. Pečarska dela	1.088,50	0,27
8. Kanalizacija	25.295,40	6,41
9. Vodovodna instalacija	29.877,85	7,66
10. Izmenjava štedilnikov	13.140,00	3,36
11. Mizarska dela	1.233,40	0,31
12. Telefoni	2.879,00	0,73
13. Bremepisi obratov	25.120,25	6,61
14. Ostalo	761,19	0,20
Skupaj:	390.011,38	100 %

Investicijsko vzdrževanje v stanovanjskih hišah je zajelo predvsem dela, s katerimi smo zeleli zaustaviti nadaljnje propadanje stanovanjskega fonda. Največ je bilo izvršenih zidarskih del, ki znašajo 37,16 % vseh izvršenih del. Znesek 77.550,50 N-din, ali 19,97 % je bil uporabljen za popravila streh in strešnih konstrukcij. Sledijo vodovodno instalaterska dela s 7,66 %, slikopleskarska dela po izvršenih zidarskih delih s 6,75 %, popravila kanalizacijskih naprav s 5,90 %. Nemali znesek pa so bremepisi obratov razčističili šele v letu 1968 s 6,61 %, kleparska dela s 4,09 % itd.

Investicijsko vzdrževanje poslovnih prostorov po vrstah del:

	znesek	%
1. pleskarska dela	19.327,60	36,48
2. podi	4.192,30	7,85
3. vodovodne instalacije	5.018,35	9,46
4. mizarska dela	268,30	0,51
5. zidarska dela	12.396,70	23,36
6. ventilatorji	638,05	1,21
7. pečarska dela	1.292,00	2,43
8. krovna dela	3.425,25	6,45
9. kanalizacija	1.211,00	2,29
10. elektroinstalacije	404,10	0,76
11. kmetijske preskrbe	4.882,40	9,20
Skupaj:	53.056,05	100 %

Skupnih sredstev investicijskega vzdrževanja stanovanj in poslovnih prostorov je bilo programiranih 363.795,90 N-din, prenešen saldo iz leta 1967 v znesku 30.081,66 N-din, je bilo torej skupaj 393.877,56 N-din. Z ozirom na to, da je bilo realiziranih sredstev investicijskega vzdrževanja za

	N-din
stanovanja	390.011,38
investicijskega vzdrževanja poslovnih prostorov na 20 objektih	53.056,05
Skupaj:	443.067,43

znaša prekoračitev v odnosu na programirani znesek 49.189,87 N-din ali 12 %. Ker pa smo v letu 1968 pridobili tudi nove stanovanjske in poslovne površine, bodo tudi programirana sredstva investicijskega vzdrževanja večja.

Tekoče vzdrževanje

Tekoče vzdrževanje je bilo izvršeno na osnovi veljavnih od-

lokov in programov hišnih svetov. V tistih stanovanjskih hišah, kjer so se izvrševala dela investicijskega vzdrževanja so bila vzporedno izvršena tudi dela tekočega vzdrževanja.

Zanimiv je podatek, da so po posameznih stanovanjskih hišah realizirana sredstva neena-komerno. Starejšim hišam primanjkuje sredstev, novejšim pa ostajajo. Iz navedenega razloga smo tudi predlagali občinski skupščini spremembo odloka.

Programirana sredstva tekočega vzdrževanja za leto 1968 so

	N-din
znašala	98.616,40
prenešeni saldo iz leta 1967	71.318,61
Skupaj na razpolago	169.935,01

Porabljena sredstva tekočega vzdrževanja so bila v znesku 88.287,75 N-din, ali z ozirom na razpoložljiva sredstva 52 %. Dela so bila izvršena na tistih stanovanjskih hišah, kjer so hišni sveti izdelali svoje pro-

grame. Ta podatek pa nam kaže tudi na nedelavnost posameznih hišnih svetov. Vseeno pa je v primerjavi s prejšnjimi leti stanje boljše, saj je bilo porabljenih v letih:

	N-din
1966	39.995,07
1967	60.031,60
1968	88.287,75

Struktura tekočega vzdrževanja je naslednja:

	N-din
1. ureditev okolice	47.933,18
2. vodovodna instalacija	4.815,45
3. elektroinstalaterska dela	4.459,05
4. pleskarska dela	3.349,35
5. zastave	362,20
6. kanalizacija	504,70
7. kante za smeti	1.816,75
8. zidarska dela	877,75
9. steklarska dela	309,60
10. štedilniki	150,50
11. drobljenec	206,10
12. mizarska dela	459,15
13. omarice za pošto	454,35
14. krovna dela	262,55
15. zavarovalne premije	16.710,60
16. dela, ki so jih naročili hišni sveti sami	5.616,47
Skupaj	88.287,75

Stroški poslovanja in upravljanja:

V stroških poslovanja in upravljanja so zajete naslednje postavke: dimnikarske usluge, odvoz fekalij, potni stroški, poštne, telefonske usluge, bančni stroški, strokovna literatura, najemnine, razni drugi stroški in stroški upravljanja.

Razčlenjeno pa izgledajo takole:

	N-din
1. dimnikarske usluge, plačilo projekta za mesnico Ljubljana	37.648,59
2. odvoz fekalij	6.623,55
3. potni stroški, dnevnice, kilometrine	8.792,85
4. poštni stroški, telefonski	3.366,60
5. bančni stroški	2.365,85
6. pisarniški material	5.402,89
7. najemnina	20.000,00
8. razni drugi stroški	318,35
9. prevozi na delo	440,60
Skupaj	84.959,28

Od navedene vsote znaša plačilo projekta za mesnico v Ljubljani, zavodu za raziskavo materiala za Sempeter 35 b ter najemnine za poslovni prostor delovne enote 32.963,00 N-din.

Čisti stroški upravljanja delovne enote znašajo 100.318,95

N-din ali izraženo v odstotkih 9,7%, kar je v primerjavi z letom 1967 povečava za 0,3%. Ker pa je s 1. 9. 1968 povečala delovna enota za eno delovno mesto, je ta razlika minimalna.

Stanovanjska izgradnja in kreditiranje:

Podjetje rešuje stanovanjski problem svojih delavcev na dva načina in sicer:

1. z organizirano družbeno gradnjo stanovanj,

2. s kreditiranjem individualnih graditeljev.

Z organizirano stanovanjsko izgradnjo družbenih stanovanj se povečuje obstoječi stanovanjski fond in vršijo normalni pogoji stanovanja za delavce podjetja. Na drugi strani pa se s kreditiranjem individualnih graditeljev želi mobilizirati sredstva posameznikov, sred-

	N-din
1. Braslovče, Binovo	20.498,50
2. Celje, Šmarjeta	10.828,90
3. Petrovče, objekt Arja vas nad staro žago	197.395,38
4. Vrbje Gotovlje nad garažami	115.152,20
5. Mirosan vodovod	16.134,75
6. Mesnine, nakup stanovanj in adaptacija	167.624,95
7. dokončanje Rebec	5.744,35
8. fasada Založe	11.171,94
9. vodovod Založe	5.163,78
Skupaj	549.714,95

Poslovni prostori:

	N-din
1. Mesnica Žalec	347.562,82
2. Plačilo Škoberne	50.000,00
3. Andraž dvorana	582,66
4. Kmetijska preiskrba Vojnik	14.176,25
5. Kmetijska preiskrba Celje	22.450,70
Skupaj	434.772,43

lokal objekt za adaptacijo dvorana

Ostalo:

	N-din
1. posojila individualnim graditeljem	400.000,00
2. anuitete	207.981,30
Skupaj	607.981,30

Skupaj je bilo porabljeno za stanovanjsko izgradnjo in gradnjo poslovnih lokalov ter plačilo anuitet ter nakupe 1.592.468,48 N-din.

Skupna plačila 4% stanovanjskega prispevka v sklad so bila 1.357.181,42 N-din, od tega je bilo vrnjenih podjetju 232.416,30 N-din. Tako, da so znašala skupna čista uporabna sredstva tega sklada 1.124.765,12

stva podjetja in banke. Po dokončanju gradnje individualnih stanovanjskih hiš le-ti izprazni-jo družbena stanovanja, s tem pa se pridobijo za nove proslilce stanovanja.

V letu 1968 je podjetje nadaljevalo s politiko kreditiranja in to tako, da je namenilo za to 400.000,00 N-din, katere smo vročili v banko in pridobili še 25% bančnih sredstev. Posojila je razdelil posameznim koristnikom centralni delavski svet na predlog komisije za družbeni standard.

Vzporedno z vzdrževalnimi deli je Hišni sklad organiziral in izvajal gradnjo stanovanj in poslovnih prostorov. Program stanovanjske izgradnje in poslovnih prostorov je bil potrjen od centralnega delavskega sveta in je bil izvršen takole:

	N-din
2 enosobni stanovanji sanitarije	
8 dvosobnih stanovanj	
1 dvosobno stanovanje	
2 enosobni stanovanji vodovod	
1 enosobno stanovanje	
1 dvosobno stanovanje	
1 samska soba	
fasada	
vodovod	

N-din v primerjavi z 1.234.000,00 N-din programiranih.

Od programiranih del pa niso bila izvršena naslednja dela:

1. Adaptacija Šmarjeta — sredstva preusmerjena za sanitarije
2. Dvorana Andraž — pogodba podpisana
3. Tabor centralna — spremenjeno
4. Vodovod Vojnik — premalo sredstev za ves vodovod
5. Vransko agregat — pogodba podpisana

Navedena dela niso bila izvršena iz objektivnih razlogov. Sredstva pa niso ostala neizkoriščena, ker je bila predračunska vrednost na nekaterih objektih prekoračena. Neizvršena a programirana dela iz leta 1968 bomo programirali v letu 1969.

Celotni dohodek:

Celotni dohodek delovne enote v letu 1968 so predstavljale stanarine, najemnine, subvencija — razlika med polno stanarino in stanarino, ki so jo plačevali stanovanjci v letu 1968.

Z ozirom na to, da je stanarina določena na področju ob-

čine Žalec 3,75% od revalorizirane vrednosti in na področju občine Celje 3,50% od revalorizirane vrednosti, je ta odstotek predstavljal polno stanarino, ki jo bodo plačevali stanovanjci leta 1970. Sicer pa so v letu 1968 plačevali stanovanjci 77,20% od polne stanarine in se je preostalih 22,80% krilo iz subvence.

Pri poslovnih prostorih pa zakonodaja dovoljuje prosto dogovarjanje ob edinem pogoju, da najemnina ne sme biti nižja, kakor bi bila polna stanarina za takšen prostor, če bi bil stanovanje.

Pogodbe z najemniki poslovnih lokalov smo sklenili že v letu 1966, preostale so nam še edino pogodbe za kmetijske preskrbe za katere koriščenjske smo podpisali pogodbe s komercialo v letu 1968.

V letu 1968 je bil planiran dohodek v znesku 1.035.000,00 N-din, doseženi celotni dohodek pa je bil dosežen v znesku 1.165.641,33 N-din. Od planirane je doseženi dohodek za 130.641,33 N-din večji ali izraženo v odstotkih je dosežen s 113%.

V letu 1968 znašajo porabljena sredstva 893.807,13 N-din. V razmerju predstavlja investicijsko vzdrževanje največjo postavko, tekoče vzdrževanje manj in stroški poslovanja ter upravljanja.

Analizirali smo na predhodnih straneh ostale stroške, ostala je še amortizacija. Le-ta je znašala:

	1967	1968
Amortizacija stanovanjskih hiš	181.519,69	184.175,65
Amortizacija poslovnih lokalov	126.167,24	151.770,03
Skupaj	307.686,93	335.945,68

Stroški amortizacije predstavljajo celotno redno in izredno amortizacijo stanovanj in poslovnih prostorov, obračunano po veljavnih odlokih o obračunu amortizacije skupščin občine Žalec in Celje.

Zgornji pregled nam kaže povečanje amortizacije za 28.258,75 N-din, kar predstavlja novoizgrajene stanovanjske površine in poslovnih lokalov ter kmetijske preskrbe.

Iz ostanka dohodka je bilo izločeno za leto 1968 v sklad stanovanjskih hiš 49.145,86 N-din.

ZAKLJUČEK:

Osnovno nalogo je delovna enota izvršila tudi v letu 1968. Ni zmanjšala stanovanjski in poslovni fond, temveč ga je povečala. Glavni poudarek je bil na organizaciji in izvrševanju programa investicijskega in tekočega vzdrževanja.

(Nadaljevanje na 13. strani)

IZ DELA SLUŽBE ZA VARSTVO PRI DELU

Lani smo pričeli z vso resnostjo

Sistem varstva pri delu se bo uspešno uveljavil v vseh svojih oblikah samo v primeru, če ga bomo izvajali dosledno po pozitivnih predpisih. Pri tem pa moramo imeti pred očmi koristi varnega dela.

Pri vseh dejavnostih je delovna organizacija tudi dolžna izvajati vse ukrepe za varstvo pri delu. Zakoniti predpisi o varstvu pri delu tvorijo tudi pri nas osnovo za uspešno in učinkovito izvajanje celokupnega zahtevanega varstva pri delu. Zato tudi služba zelo skrbi za izdajanje teh predpisov v obliki zakonov, pravilnikov, uredb in drugih pravno-tehničnih aktov s tega področja.

Na tej podlagi smo dolžni organizirati varno in zdravo delo v takšnem obsegu, da bodo naši ljudje na delu varovani pred možnostjo poškodb in zdravstvenih okvar ter da se bodo ob varnih delovnih pogojih počutili čim udobnejše na svojih delovnih mestih in pri delu.

Za uresničevanje omenjenih zahtev in potreb varstva pri delu je pri podjetju organizirana poklicna služba za varstvo pri delu, ki skrbi za organizacijske, tehnične pa tudi pravne rešitve problemov varstva pri delu za celotno podjetje.

Z namenom reševanja varstva pri delu v obratu Mesnine ima ta obrat zadolženo osebo, ki poleg poklicnega dela še dodatno skrbi za varne delovne pogoje, posebno na nevarnejših delovnih mestih.

Delo službe je v glavnem odraz naprej pripravljene letnega programa, upoštevajoč zakonske zahteve in nepredvidene tekoče rešitve.

Z namenom, da se lahko rešujejo tudi interni organizacijski ali tehnični problemi varstva ki po splošni zakonodaji niso rešljivi, obstaja interna zakonodaja varstva pri delu.

V samoupravnem smislu reševanja varstva ima podjetje imenovano komisijo varstva pri delu podjetja, posamezni obrati pa komisijo obrata. V preteklem letu je delo v glavnem temeljilo na:

1. Operativnih tehničnih nalogah, tj. če sredstva dela ustrezajo zahtevam varstva pri delu.

(Nadaljevanje z 12. strani)
Primerjava vseh pokazateljev nam kaže povečanje v primerjavi z letom 1967. Celotni dohodek je povečan za 13,9%, prav tako je porasla plačana realizacija za 13,9%. Za sklad stanovanjskih hiš so povečana sredstva v primerjavi z letom 1967 za 45,8%. Dolžnikov je za 0,7% več kakor v letu 1967, z ozirom na povečanje stanovanjskega in poslovnega fonda, to ni bistvena postavka.

V letu 1969 bo nujno spoštovati vse sprejete programe, ko bodo potrjeni, brez vplivov s terena.

Ostale zaključke pa predlagamo in to:

1. tisti stanovanjski fond, ki je odslužil, predlagati za odpodajo, ker bi bilo vsako vlaganje nerentabilno;

2. v tistih stanovanjskih hišah, katere ne upravljamo, a smo lastniki posameznih stanovanj, le-te predlagati upravljalcu v prodajo;

3. delovna enota mora na vsak način skrbeti za razširitev površin poslovnih prostorov. Vzdrževalna dela pa vršiti tam, kjer bomo z vlaganji povečali tudi vrednost lokalov;

4. še nadalje mobilizirati vsa sredstva podjetja za stanovanjsko izgradnjo;

5. občinska skupščina bi morala uskladiti odlok o minimal-

nih tehničnih normativih po predlogu;

6. večji poudarek bo treba dati tudi kontroli dovršenih objektov, da bo po prevzemu čimmanj pomanjkljivosti;

7. za izvrševanje del bomo morali vztrajati pri najkvalitetnejših in najcenejših ponudnikih;

8. računovodska služba bo morala več pozornosti posvetiti izterjavi dolžnikov, kritične pa s sodno izterjavo;

9. še nadalje omogočiti hišnim svetom pregled nad sredstvi predvsem tekočega vzdrževanja, istočasno pa jim priznati več pravic, da bodo lahko vršili nadzor nad izvršenimi deli;

10. urediti vprašanje inkasa stanarin po izvršeni reorganizaciji podjetja;

11. obrazložiti smotrnost dokumentiranih preselitev stanovanj, z izdajo odločb, kajti le na takšen način bo mogoče razmejiti vzdrževalne stroške delovne enote in samega stanovanca.

Želimo, da se stanovalci seznanijo s poslovanjem hišnega sklada, eventualne pripombe pa iznesejo na skorajšnji skupščini stanovanj, da ne bi iste napake ponavljali v letošnjem letu.

U. M.

2. Raziskovalnih nalogah in raziskavi hujših delovnih nezd in telesnih poškodb pri delu, z raziskavami in meritvami fizikalnih, fizioloških in kemičnih pogojih dela.

3. Svetovalnih nalogah s svetovanjem za izvajanje tehničnega in zdravstvenega varstva s svetovanjem tehničnim službam za vgrajevanje varstva.

4. Projektantskih in konstrukcijskih nalogah za izdelavo zasnov, osnutkov oziroma načrtov za sanacijo naprav, objektov in strojev.

5. Evidenčnih in statističnih nalogah z evidenco nezd pri delu in sredstev dela z delovnimi mesti izvora poškodb pri delu.

6. Sodelovanju z različnimi organizacijami, institucijami in zavodi za reševanje varstvenih problemov.

Pri opravljanju tega dela, se je opravilo nad 150 inšpekcijskih pregledov z izdelanimi zapisniki in navodili. Pred začetkom posameznih delovnih faz so se izdelala in dala v uporabo precizno izdelana ustrezna varnostna določila za opravljanje varnega dela. Pri pregledu delovnih naprav in priprav se je ugotovilo, da delovna organizacija ne poseduje potrebnih obratovalnih dovoljenj za okrog 1500 strojev in naprav, ki so bili nabavljeni pred nastopom veljavnosti TZVD. Ravno tako tudi oprema nabavljena v času veljavnosti TZVD v večini primerov pravno-tehnično ni popolna, čeprav je posebna obveznost podjetja, da sme uporabljati delovne naprave in priprave le, če ta ustrezajo določbam iz predpisov varstva pri delu.

Pri konkretnih reševanjih varnostnih problemov je bilo opaziti, da je interni pravilnik o varstvu pri delu izdelan na preveč splošnih določbah, medtem ko pa so posebne tehnične določbe premalo precizirane ali pa so sploh nepomembne.

Kot pomanjkljivost ukrepov je tudi dejstvo, da je pravilnik izdelan za obseg celotnega podjetja le v splošnih določbah, posebna določila pa veljajo v glavnem le za enote oziroma za osnovno, tj. kmetijsko dejavnost.

Posebna določila za enote s specifično dejavnostjo pa še niso izdelana. Tudi v organizacijski obliki podjetja nastopajo problemi varnostne oblike, ker se splošne službe podjetja pri svojem delu varnostno strokovno ne povezujejo s službo za varno delo, kar ima zato večkrat posledico dodatnega vgrajevanja varnostnih momentov. Pri reševanju teh problemov je večkrat zaslediti, da imajo nekateri odgovorni ljudje napačno razumevanje o pojmovanju varstva pri delu na sploh kakor tudi o vlogi in dejavnosti zato poklicne službe. Ta trditev je lahko utemeljena še z dejstvom, da odgovorni delavci v podjetju še niso opravili preizkusov znanja o varstvu pri delu, kakor to določajo zakonski predpisi in zahteva odločba Republiškega inšpektorata za delo. V isti odločbi je tudi zahteva, da se v 1968. letu rešijo še nerešeni varnostni problemi nagnjenega

Odbojkaši Partizana Braslovče imajo na hrbtnih napis »Sinalco«. Na posnetku to ni vidno, a na tekmovanjih po Sloveniji propagirajo našo priljubljeno osvežujočo pijačo.

kozolca v Dobrni, varnostno uredijo acetilenski razvijalci, ventilacija pralnice v Mleku ter da se izdobavijo atesti za vse stroje in naprave, nabavljene po pravnomočnosti veljave TZVD, tj. od leta 1965 dalje.

Kot varnostna kvaliteta osnovnih sredstev je varnostno problematična tudi osebna zaščitna oprema. Opreme je sicer precej na razpolago, vendar namenom zaradi neustreznosti ali nekvalitete ne ustreza. Zaradi neustreznosti respiratorjev smo imeli v 1968. letu dve lažji in eno težjo zastropitev zaradi nekakovostne zaščite dihal.

Analiza delovnih nezgod v podjetju prikazuje tabelarno stopnjo nevarnosti pri delu po delovnih postavkah.

Iz analize je razvidno, da je zaradi nesmotrnega načina dela in zaradi pomanjkanja ali neuporabe osebnih zaščitnih sredstev največ vzrokov nezgod. V kmetijski dejavnosti znaša indeks delovnih nezgod z ozirom na število zaposlenih 11,2, kar predstavlja rahlo upadanje z ozirom na prejšnja leta. Enak padec predstavljajo poprečne delovne boleznine na poškodovanca.

Leto	Povprečno število zaposlenih	Poškodb pri delu dni	Indeks
1967	1.982	2.823	19,2
1968	1.890	2.587	18,4

Tudi finančna vrednost delovnih poškodb je v rahlem upadanju, če za primerjavo upoštevamo elemente, ki so tvorili analize prejšnjih let.

Pri analizi pregleda poškodb in vzrokih delovnih nezgod so zajeti samo direktni činitelji nezgod, kateri so za posledico izzvali poškodbo.

Za nezgodo brez poškodb pa ne vodimo evidence, čeprav bi bila koristna za ugotavljanje in pravočasno preprečevanje pravih vzrokov in virov poškodb. Posebno zanimiva bi bila analiza človeških vzrokov nezgod, povezane z osebnostjo človeka kakor na činitelje, ki se nanašajo na delovna in socialna okolja. To pa z obstoječo evidenco in načinom poročanja nezgod pri delu ni mogoče analizirati.

Tudi finančnih pokazateljev indirektnih stroškov fizičnih poškodb pri delu iz istih razlogov ni mogoče realno prikazati. Ker nimamo pokazateljev indirektnih stroškov delovnih nezgod, ne oceno ugotovitve te postavke, lahko uporabimo splošno uporabni faktor ugotavljanja. Faktor 4,5 pomnožimo s pokazateljem direktnih stroškov, pa v poprečju dobimo ocenjeno vrednost indirektnih stroškov delovnih nezgod, ki bi v naših primerih znašali okrog 175.000,00 din.

Skupna izguba — strošek znaša ca. 214.800,00 din.

Kot organizacijska pomanjkljivost VD v podjetju je tudi v tem, da podjetje kljub zakonitim predpisom še nima izdelanega sanacijskega in asanacijskega programa VD.

Za reševanje tehničnih problemov varstva na delovnih mestih, kjer so za reševanje potrebni meritveni podatki, pa služba ne premore niti najosnovnejšega inštrumentarija in tehnične opreme.

Pomembno je tudi dejstvo, da je mesto službe v kadrovskem sestavu splošnega sektorja za uspešnejše ukrepanje neustrezno. To pa zaradi tega, ker služba varstva pri delu ni socialna niti kadrovska, marveč je že po zakonu tehnična, ker se varne delovne pogoje omogoča predvsem s sodobnimi tehničnimi ukrepi in normativi. Ostali zdravstveni ali socialni ukrepi samo pomagajo pri izvršitvi tehničnih ukrepov, s katerimi bi se naj doseglo, da bi varstvo pri delu potsalo sestavni del tehnološkega, proizvodnega in tudi ekonomskega procesa.

PREGLED DELOVNIH POŠKODB

Obrat	Poškodbe pri delu — skupaj	Poprečno zaposlenih	Indeks delov. poškodb	Invalid. poškodb	Plačane pošk. dni	Vred. plač. pošk. dni	Po SZ plač. dni — poškodb dni
Vojnik	11	71	15,5		98	1.620,45	
Celje	4	75	5,3		24	554,60	
Vrtnarstvo	8	79	10,1		106	1.437,80	
Petrovče	18	171	10,5	2	277	4.718,90	330
Mirosan	2	46	4,3		48	473,35	
Vrbje	13	147	8,8	1	163	3.127,45	
Šempeter	10	120	8,3		114	1.592,65	
Prebold	10	81	12,3		94	1.416,15	
Trnava	2	33	6,0		7	170,45	
Tabor	11	53	20,8		11	3.012,35	172
Vransko	6	61	9,8		58	1.176,90	
Polzela	3	43	6,9		16	342,20	
Braslovče	12	132	9,0	1	140	2.526,00	
Gozdarstvo	1	19	5,2		30	357,48	70
Mesnina	63	287	21,9		655	13.031,33	
Mleko	5	114	4,4		86	1.454,50	
Hmezad	2	120	1,6		38	961,10	
Strojna postaja	7	72	9,7		50	1.078,40	
Hišni sklad	—	4	—		—	—	
Prehrana	6	33	3,0		—	—	
Uprava	—	124	—		—	—	
Skupaj	190	1.890	10,0	4	2.015	39.052,06	572

VZROKI DELOVNIH NEZGOD S POSLEDICAMI PO OBRATIH

Skrajšan opis vzroka poškodb po postavkah	SKUPAJ																					
	Celje	Mesnina	Mleko	Vrtnarstvo	Vojnik	Petrovče	Stroj. postaja	Hišni sklad	Prehrana	Hmezad	Vrbje	Šempeter	Prebold	Trnava	Tabor	Vransko	Polzela	Gozdarstvo	Braslovče	Mirosan	Uprava	SKUPAJ
Stroji in naprave niso varno del.	1																		1			2
Motnje v tehnološkem postopku			1																			1
Orodje ni bilo dobro			1	2																		3
Neustreznost delovnega prostora						3																5
Transportna sred. niso bila v redu	1	1			3	2									2			1				9
Pomanjkanje varnostnih naprav		2			2	3						3			1							11
Pomanjkanje oseb. var. sredstev	1	10		1	1	1						2							2			18
Višja sila		1																				1
Nesmotrn način dela		10			3	4		1				2			2		1					23
Slaba organizacija dela		1		1	3	1						1	1		4	2	1					15
Slabo nadzorstvo pri delu		1													1							2
Kršitev varnostnih predpisov		3																	1			4
Osebnostni odnos do dela		4			2	1							1			1						9
Na poti na ali z dela		2	1	2		1	2			1	1	1	1	1		1	1		1			16
Prometna nezgoda v delov. času		1				2	1								1							5
Drugi razlogi		2																				2
Neprijavljene nezgode	1	25	2	2		1				1	12	1	7	1	2				7	2		64
SKUPAJ	4	63	5	8	11	18	7	1	2	13	10	10	2	11	7	3	1	12	2			190
Neobračunane poškodbe pri delu					2	2	1								1	1						

VEČ KMETOV V SKUPŠČINE

Pri nas v Sloveniji je še vedno tretjina kmečkega prebivalstva, v drugih republikah pa še več. Pred skupščinskimi volitvami je spet aktualno vprašanje, kaj storiti, da bi bilo izvoljenih v skupščine — občinske, republiške in zvezne — več odbornikov oziroma poslancev — kmetovalcev. Številnejše zastopstvo njih v predstavniških organih bi prispevalo k temu, da bi bilo slišati probleme in pobude kmetovalcev bolj neposredno, brez »posredovalcev«.

(Komunist, 24. 1. 1969)

»SENCA ZELENEGA ZLATA«

(Nadaljevanje)

In sta se odločila: bila sta med prvimi člani zadruga, ki pa ni dolgo obstajala. Vneli so se prepri, kdo je dal več zemlje, kdo je dal boljše in kdo bo tisti, ki bo zadrugo vodil. Tako je zemlja ostajala čestokrat neobdelana, zemlja, ki bi morala dati najboljše žito, se je zdaj spremenila v njivo žlahtnega plevela. In včasih sta Tonač in Tonek posedela pod lipo in kramljala:

»Kje se prepirata dva, tretji dobiček ima«, je menil oče.

»Nekaj nas dela, še več jih komandira«, je pripomnil sin.

»Ko bi bil jaz lastnik, bi izstopil in začel na svoje...«

»Jutri imamo sestanek. Pa bom predlagal...«

»Kaj boš predlagal?«

»Da se zadruga razpusti. Tako ne gre več...«

Predlog ni bil sprejet. Prišli so okrajni funkcionarji in dali nekaj povsem novih smernic. Pa kljub temu ni šlo. Minilo je še eno leto in spet so začeli vsak na svoje. Zdaj pa je Tonek moral k vojakom. Se predno se je poslovil, je rekel očetu:

»Veš, mislil sem, da bi imela malo več hmelja.«

»Prav, nasadil ga bom na spodnji in gornji njivi. Ampak s hmeljem je dosti dela. Sam ne bom zmogel.«

»Poglej malo po dolini, morda pa boš našel kaj primerne.«

»Bodi brez skrbi, čuval bom tvoj gruntec.«

Tonek je očeta popravil:

»Najin gruntec!«

Dodeljen je bil vojni mornarici; dolga tri leta bo zdoma. Vsa ta leta bo Tonač spet sam gospodaril. Sam? Kje neki! Star pregovor pravi: Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne. Tonač ni bil pijanec v pravem pomenu besede. Kadar pa je začel piti, je pil, dokler ni obležal na cesti, za cesto, kjer se je pač zvrnil. Potlej je po nekaj dni zapored »kuhal mačka« in prav v tistih dneh se mu je vračala misel na nekdanje razvratno življenje. Moških ni trpel pri hiši, zato pa so se dekline pridno menjavale. Včasih je imel kar po dve. Tone je od vojakov pridno pisaril in Tonač mu je rad odgovarjal. V vsakem pismu pa je podčrtal:

»Tone, tvoj gruntec diha s polnimi pljuči!«

In res je dihal. Tudi sam je delal, še bolj pa je priganjal tavrharje in dekline, ki nikdar niso dovolj postorile. S pridom je uporabljal stroje, ki si jih je med vojno nabral in vaščani so se radi obregnili:

»Tonač lahko gospodari, ko si je med vojno toliko nagarbal.«

Petdesetega leta je bilo, ko je Tonač nekje nad Letušem staknil zares močno, zdravo in čedno dekle. Ančika ji je bilo ime. Dobiti mlado deklino v hišo takrat zares ni bilo lahko. Vse je drlo v industrijo, na gruntih je ostalo le malo za delo sposobnih ljudi. Ančika je dolgo oklevala, predno se je odločila in šla služiti k Tonaču. Ko ji je Tonač pihal na dušo, da se ji ne bo slabo godilo, da je še priletna Pavla pri hiši, ona, Ančika, bo v glavnem le gospodinjala. Verjela je Ančika lepim besedam, misel, da bo lahko samostojna gospodinja, jo je vso prevzela, toplo ji je bilo pri srcu, ko se je poslovila od domačih:

»Grem, da bom pomagala vam,

DRAGO KUMER

da bo naša kočarija spet zrasla v gruntec, da bomo imeli konja, krave, prašiče, da bomo živeli od zemlje...«

Za hip se ozrimo v Ančikino preteklost, pogledimo ta Smoletov svet, ki je bil v letih pred vojno ena sama razvalina. Imeli so toliko zemlje, da je redila očeta, mater in pet otrok, konja, dve kravi in po tri pujske. Imeli so njivico hmelja in izkupiček od njega so porabili, da se je družina oblekla, obula, da so si privoščili nekaj pek belega kruha. Ali to je bilo poprej, ko očeta še ni popadla bolezen, tista strašna revma, ki ga je v poznejših letih tako iznakazila, ga zvilila v gube in požrla skoraj vse premoženje. Oče je bil skrben gospodar in mati še bolj skrbna gospodinja. Oba sta gojila željo, da bi gruntec povečala, da bi dokupila njive in travnike, da bi otrokom pripravila lepše življenje. Takrat so splavarji kar dobro zaslužili. In oče Smole se je odločil in rekel:

»Splavaril bom nekaj let, da si opomoremo, da bomo tudi mi živeli.«

Tri leta je bil na splavu. Tri leta je splavaril od Letuša pa tja doli do Beograda in še dlje. Vsakokrat se je vrnil s kar lepim plačilom in vsakič je domačim prinesel spominke. Mati je denar skrbno hranila in ko je oče spet odhajal, mu je govorila:

»Jernej, še malo, še leto ali dve in uresničene bodo najine želje.«

Otroci so stali na bregu in mahali v pozdrav očetu, ki je stal na splavu in udarjal z veslom. Stali so tako dolgo, da je splav izginil za ovinkom, da ga je zakrilo grmovje. Potem so se prijeli za roke in zaplesali:

»Ate bo spet prinesel spominke.«

Enkrat pa je na vsem lepem potožil, da ga zbada v križu, da ga noge ne ubogajo, da mu revma zvija prste na roki. Moral je leči v posteljo in ko je legel, je obležal za celih osem let. Zdravniki so ugotovili celo vrsto bolezni, prihajali so, prinašali zdravila, odhajali in jemali denar. Prihranki so kmalu pošli. Mati je prodala kravo, prodala konja, prodala je njivo in travnik. Kako žalostno je bilo zdaj v Smoletovi hiši. Ančika je bila med otroki najstarejša. Kolikokrat se je zarila v seno, jokala, molila, prosila boga, naj vendar očetu da zdravje. Upniki so bili vedno glasnejši. Dolgovi so morali biti poravnani, uboga mati si je prizadevala, da ohrani Smoletov gruntec pred dražbo. Bila bi neizogibna, če ne bi prišla vojna. Valuta je padla, upniki so utihnili.

Tudi med vojno je bilo hudo, posebno tretje in četrto leto. Skoraj vsi otroci so bili partizanski kurirčki. Spotoma, ko so šli v šolo, so prenašali pošto in vse, kar so partizani potrebovali. Večkrat so se oglasili v hiši, večkrat so na kozolcu prenočili. Mati je v hlevu skrivala tri ranjence. Pripravljala jim je hrano, otroci pa so prali in sušili obveze. Pa so navalili Nem-

ci in vse bi odgnali, hišo požgali, ko pa so videli od bolečin skrivničnega očeta, so popustili. Svoboda so dočakali vsi, tudi oče, vendar še vedno v postelji. Osemindesetega se mu je izboljšalo vsaj toliko, da je hodil okoli voglov, da je stopil na breg in gledal v dolino. Njegov obraz pa je bil nekam žalosten, žalosten zato, ker tistih gorečih sanj ni mogel uresničiti. Otroci so sicer porasli, vendar so vsi nekam slabotni in blede, le Ančika je bila krepka in zdrava. In prav Ančika je obljubila očetu:

»Ate, jaz bom Smoletov gruntec postavila na noge!«

Po dolgem času se je spet namehnil, ko je z utrujenim pogledom pobožal tako odločno hčer:

»Ančika, takrat bom najsrečnejši človek na svetu...«

Tonač je z Ančiko zares lepo ravnal. Imela je odprta vsa vrata, smela je samostojno voditi gospodinjstvo, zdela se ji je, imela je občutek, da je našla drugega očeta. Kadar je ob nedeljah popoldne odhitela domov, ji je Tonač namignil, naj si le v cekar naloži in še tisočaka ji je stisnil v žep. Kupil ji je novo kolo in z njim je tolikokrat hitela proti Letušu.

(Dalje prihodnjic)

Kaveljčki za obešanje vodil

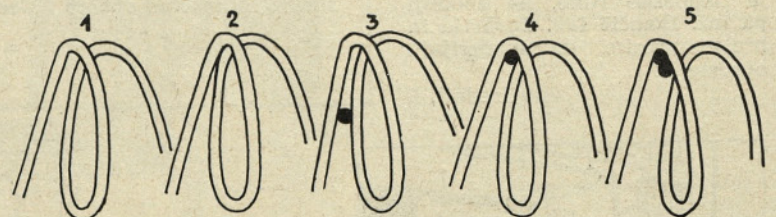
Hmeljarje, ki pridelujejo hmelj na hmeljskih žičnicah, obveščam, da izdelujem fiksne in enoletne kaveljčke za obešanje vodil. Enoletne kaveljčke izdelujem z avtomatskim strojem iz svetle poltrde žice premera 2,5 mm. Oblika je po navodilih Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu, Cena za izdelavo je 5,5 din franco železniška postaja Šoštanj.

Prednost strojno izdelanih ka-

Lokovica št. 28, p. Šoštanj

Navodilo za obešanje strojno izdelanih kaveljčkov:

Vzmet kaveljčka je prilagojena za nosilno žico premera 5 mm (sl. 1). V tistih žičnicah, kjer je za nosilno žico pletena vrv premera 3 mm prilagodim vzmet kaveljčka za to žico (sl. 2). Pri obešanju strojno izdelanih ka-

veljčkov je enotna oblika, prirhanek na žici in vzmet, s katero se trdno oprime nosilne žice, ki v nobeni burji ne popusti in ne drsi po nosilni žici.

Interesenti pošljite žico na železniško postajo Šoštanj ali pa kar naročilnico za žico kmetijskemu kombinatu Žalec, kjer jo bom sam dvignil.

Moj naslov:

Ivan SEVČNIKAR, orodjar

veljčkov z vzmetjo, je treba nekaj več pozornosti. Ko je kaveljček obešen, visi kot kaže sl. 3. Nato je treba za vodilo nekoliko potegniti, da pade nosilna žica na svoje mesto (sl. 4). Tiste kaveljčke, ki jih obešamo na mrežo žičnice (med drogovi) z eno ali dvema žicama premera 6 mm je treba kaveljček nekoliko stisniti (sl. 5), da objame obe žici.

Ob epidemiji gripe

POVZROČITELJ EPIDEMIJE JE VIRUS GRIPE A₂, HONGKONG 1968.

Morda bo gripa že razsajala pred izidom Hmeljarja. Prav pa je, da vseeno povemo vsaj to, kar je v glasilo tovarne Lek zapisal dr. Miha Žemva:

Za nekomplikirano gripo je običajno značilen hiter začetek z mrzlico in vročino, ki se naglo dvigne celo do 40° C in traja 1 do 2 dni, potem pa pade litično na normalo. Bolnik je rdeč in zabuhel v obraz, oči so

svetle, veznice injicirane, jezik je suh okoli belkastih oblog je rdeč rob. Žrelo je rdeče, prav tako so vnete nebnice. Herpes na ustnicah je redek.

Bolnik se čuti močno bolnega, boli ga v vseh udih, v mišicah in sklepih, v hrbtu in v prsih. Včasih se pokaže bolezen s krvavitvijo iz nosa. Z začetkom bolezni se redno pojavi neprijeten, suh kašelj. Tudi grlo in nos sta v začetku suha in pekoča, kasneje se zaradi sekundarne infekcije pogosto pridruži še nahod. Bolniki hitro slabijo in se izčrpavajo.

Med boleznijo izgubijo vsa tkiva v telesu svojo naravno odpornost. Zato prodrejo vanjo drugi mikroorganizmi in povzročijo včasih zelo nevarne komplikacije, kot so vnetja dihalnih poti in pljučnice, vnetje srčne mišice, sinusitis, vnetje ušes, trebušne slinavke s sladkorno boleznijo, vnetje centralnega živčnega sistema z nevarnimi nevrološskimi posledicami. Bolniki ne umirajo toliko zaradi same gripe, temveč zaradi njenih komplikacij.

Kot poročajo revije in časopisi, letošnja oblika gripe ni huda, ima pa izrazit epidemiološki značaj; širi se hitro in za njo oboleva veliko ljudi. Epidemiologi domnevajo, da se bo pri nas začela konec februarja ali v začetku marca. Smrtnost letošnje gripe ni velika, napada pa predvsem starejše ljudi in dojenčke. Bolniki umirajo zaradi komplikacij na pljučih in srcu.

Zdravljenje nekomplikirane gripe je simptomatsko: ležanje, zdravila, ki zmanjšujejo temperaturo in blažijo bolečine (Coffalgol, Coffecodin, Dialpyrin, Phenalgol), vitamini in kinin. Jemanje Flumidina po navodilu preprečuje razmnoževanje virusa. Zato ga je treba začeti jemati čim prej, na začetku bolezni ali tudi preventivno. Proti težavam v nosu jemlje mo Sinasec.

Če je gripa nevarnejša ali če obstaja sum, da je nastala sekundarna infekcija kot komplikacija, je potrebno poklicati zdravnika, da odredi še jemanje antibiotikov.

Prebolevati gripo »stoje«, ni priporočljivo, ker se tedaj kaj rade pridružijo komplikacije. Gripozni bolnik mora v posteljo. Ležanje skrajša bolezen, zmanjšuje komplikacije in omejuje širjenje bolezni.

■■■■■■■■■■

LJUDSKE NAPOVEDI

Ce sušec z glavo ne zmaje, pa z repom svojim rad vije. Ce je Jožef lep in jasen, je dobre letine prerok glasen.

PREGOVORI

Resnica je kot zdravilo: lahko ga je dajati drugemu, toda neprijetno je, če ga moraš sam pogoltniti.

Ce dolgo sekaš, mora pasti še najdebelejši hrast.

Najlažje se zmotimo pri volitvah, kadar je samo en kandidat.

OGLAS

Vaška skupnost Podlog v Črnem vrhu kupuje vprežno sejalnico, zato prosi vsakogar, ki bi jo imel naprodaj, da sporoči na naš naslov pri PE Tabor.

Popravek

Na drugi strani 2. številke Hmeljarja je bil v sklepih 5. seje DS napisan predlog ODS in ZDS Braslovče in Celje za spremembo zadnjega odstavka 40. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov namesto sklepa, ki se glasi:

Določila zadnjega odstavka člena 40 ostanejo neizpremenjena. Delovni čas strokovnih delavcev v proizvodnji mora biti tako razporejen kot pri delavcih. Pri osebnih dohodkih veljajo zanje ista določila, kot za ostale delavce v proizvodnji.

Ni mogoče sprejeti predloga, da bi strokovnim delavcem plačali dejansko število opravljenih ur, ker bi imelo to za posledico slabo in neracionalno izkoriščanje delovnega časa in slabe organizacije dela v organizacijski enoti, ki jo tak strokovni delavec vodi. S pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov pa mora biti zajamčena strokovnim delavcem večja udeležba na deležu osebnih dohodkov iz dohodka in na zmanjševanju materialnih stroškov ter osebnih dohodkov, ki so posledica večje produktivnosti dela oz. boljše organizacije delovnih postopkov.

Tiskarski skrat je zamenjal podpisa k slikama na 19. strani 2. št. Hmeljarja. Na gornji sliki je Škoberne Niko, na spodnji pa inž. Ivančič Ivo. Tovariša in bralce prosim, da spodrsljaju oprostje.

Urednik

OPOZORILO

Vse tiste občane občine Žalec, ki so spremenili bivališče, pa spremembe niso prijavili, opozarjamo, da zaradi bližnjih volitev to takoj storijo. Prijave sprejema prijavno odjavna služba Skupščine občine Žalec, pritrilije desno, soba št. 1.

Oddelek za splošne zadeve
in družbene službe

KRANČEVI MAMI V SLOVO

Prvi dan februarja smo pospremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Galicijo najstarejšo kmetico našega območja Dolar Jožefo iz Velike Pirešice 18. Manjkal ji je le še mesec dni in bi dopolnila dvaindevdeseto leto.

V trudapolnem življenju je vzgojila 9 otrok in že od 1917. leta, ko ji je umrl mož, uspešno gospodarila sama. Utrujen popotnik, predvsem pa partizani, so vedno dobili pri njej zavetje in kos kruha. Premnogi od le-teh so se prišli zadnjič posloviti od nje.

Ohranili jo bomo v lepem spominu! Vy

Seminar o informiranju

V klubu družbenih organizacij v Žalcu je bil 21. februarja seminar o informiranju. Organiziralo ga je uredništvo našega glasila.

Udeleženci — bilo jih je petindvajset — so slišali marsikaj novega o dopisovanju, o načinih in poteku informacij.

Vsi so bili z izvajanjem Dušana Rebolja, novinarja iz Kranja, zelo zadovoljni.